

DOMOLJUB

Iz haja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in drugo tuje državo 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Svizi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica. —

Štev. 45.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1914.

Leto XXVII.

Novi zakon proti oderuštvo.

Od leta 1868. so se pri nas začele postavte ogibati besedi »oderuh ali oderuštvo«. Trapasta misel, da je treba dati trgovini in kreditu popolno svobodo, je zmagala; spravili so jo na vrh liberalci, ki so strmečemu svetu obetali, da bo potem nastala prava deveta dežela za našo državo. Vse postavte, s katerimi so se žugale razni kazni oderuhom za prevelike obresti ali za druga oderuška dejanja, so se razveljavile. Oderuhom je zacvetela zlata doba popolne prostosti, ki so se je natančno in z vso gorečnostjo poslužili. Ta prostost je naredila to, kar neumna prostost vedno naredi, da je namreč vzela slabšemu, revežu, človeku v stiski, odvisnemu siromaku vsako zakonito pomoč in ga izročila na milost in nemilost močnejšemu, bogatejšemu, zvitejšemu skopuhu, bogatinu in oderuhu. Nešteto sleparjev je zlezlo v ti dobi z oderuštvo iz nič do velikega premoženja; nešteto ljudi je pa izgubilo svoje imetje, svojo brt ali svoje posestvo kot žrtve na oltarju oderuške svobode. Ni minulo deset let in liberalno vpitje o svobodi trgovine in kredita je že izgubilo svojo moč. Preglasen je bil jok tistih, ki jih je ta svoboda ob vse pripravila. Zato je državni zbor že l. 1877. za Galicijo in Bukovino, kjer so posebno ljudje v svojo korist znali izrabiti imenovano svobodo, sklenil poseben zakon, s katerim so se zažugale precejšne kazni za nepoštenost pri posojilih. Besede oderuh ali oderuštvo pa tudi v tem zakonu ni. Ko je bil l. 1879. zlomljena v državnem zboru liberalna večina, se je tudi brž pojavila zahteva, da se mora podobni zakon, kakor za Galicijo,

napraviti za celo državo. Dne 28. maja 1881 je zagledal tak zakon bel dan, a tudi ta se skrbno ogiblje besede »oderuh ali oderuštvo«.

Državna zbornica, izvoljena po splošni in enaki volilni pravici, je zahtevala, da se mora ta zakon primerno izpopolniti. Po pravici rečeno, so namreč v tem zakonu same lepe besede, toda tako zasukane, da je bilo oderuhom lahko izmuzniti se skozi brez kazni. Silno malo obsodb proti oderuštvo imamo na podlagi tega, že več kot 33 let obstoječega zakona, dasi se oderuhov in oderuštva ne manjka. Vlada je zahtevali ljudskega parlamenta ustregla in je predložila v novem kazenskem zakonu in v predlogi nekaterih izprememb državljanskega zakona krepkejše in jasnejše določbe proti oderuhom; gosposka zbornica jih je tudi že sprejela in v poslaniški zbornici so bile v posvetu, pečal se je z njimi tudi pravni odsek. Prišla je pa vojska in zavoljo tega seveda zbornica ni mogla dokončati tega svojega dela. Z vojsko se je pa še mnogo bolj pokazala potreba ostrejših določb proti oderuštvo. Gospodarsko slabejši, revnejši ljudje so ob času vojske še na slabšem kakor sicer; kdor ima denar, ga tišči, in kdor je torej navezan iskati si posojil, je gotovo sedaj mnogo večji revež, kakor pred vojsko. Ravno tako je tudi trgovina na vse drugi stopnji. Mnogo manj pride na trg kakor sicer, blago se tudi umetno zadržuje, samo da se doseže večji dobiček. Posamezniki, ki so tako srečni, da imajo velike množine moke ali žita ali drugih pridelkov, jih tišče. Cena neusmiljeno raste za vse, kar se potrebuje za življenje in revež je vsled tega vsak dan na slabšem. To, kar zahtevajo bogatini dobička za se, nima nobene mere. Če pomislimo, da imajo delavski stanovi največ svojih sinov

med vojaki, ki prelivajo kri za domovino, in da torej revnejši žrtvuje res takorekoč vse za blagor države, potem je jasno, da ima država dolžnost braniti jih proti tistim, ki tudi v tem času ne poznajo nobenega ozira na druge in s kaznimi prisiliti oderuhe, da bodo spoznali, da je v državi kakšna reč vendar še nekoliko večje vrednosti, kakor njihova sita bisaga. Zato je gotovo popolnoma prav, da je sedanja vlada določbe proti oderuhom, ki jih državni zbor samo zavoljo neugodnih razmer ni še popolnoma sklenil, predložila cesarju v potrdilo. Cesar je podpisal ta zakon dne 12. oktobra in dne 20. oktobra je stopil v veljavo. V nastopnih vrstah hočemo napisati vsebino teh določb.

1. Kreditno in stvarno oderuštvo. Hvala Bogu recimo, v novem zakonu se besede »oderuh in oderuštvo« ne boje. Še več, postava l. 1881. pozna samo kreditno oderuštvo, to se pravi, oderuštvo pri posojilih, novi zakon pa prepoveduje tudi oderuštvo v blagu, pri kupčiji ali prodaji kake stvari ali kake pravice.

2. Vsaka oderuška pogodba je nična. Tako-le pravi zakon: Pogodba je nična, če kdo izrablja lakomiselnost, silo, slaboumnost, neizkušenost ali razburjenost kakega drugega s tem, da sebi ali kakemu tretjemu za kako dajatev da obljubiti ali podeliti kako protidajatev, katere premoženjska vrednost je glede na vrednost nove dajatev v vidnem nesorazmerju. Kar je kdo iz take nične pogodbe dobil v svojo korist, mora vrniti, tako n. pr. plačila s postavnimi obrestmi od sprejemnega dneva naprej; izročene stvari se morajo tudi vrniti ali pa se mora nadomestiti njihova vrednost ob času sprejema. Ravno tako se morajo povrniti vsi izdatki, ki so bili potrebni za dotično stvar, in povrniti se mora tudi

nazadnje škoda zato, da se je dotična stvar rabila ali kaj izgubila na vrednosti.

3. Glavni razloček med sedanjim in prejšnjim zakonom. V prejšnjem zakonu se je zahtevalo za to, če je bil kdo zavoljo kakega posojila s previsokimi obrestmi kaznovan, da je izrabljaj potrebo dolžnika. Novi zakon ne govori več o potrebi, marveč o sili. Dozdaj se je namreč oderuh velikokrat izgovarjal, da dotični dolžnik ni bil v potrebi, ker ni bil revež, to bo seveda odpadlo. Ravno tako odpade v novem zakonu to, da je kazniv samo tisti, ki pri svojem posojilu zahteva neizmerne zahteve, ki so sposobne roditi ali pospeševati gospodarski pogin dolžnika. To se je dalo silno redko kedaj dokazati in zato so bili oderuhi, kakor smo že prej povedali, po starem zakonu večinoma prosti. Če sta bila oba, upnik in dolžnik, trgovca, se po dosedanji postavi ni mogel nobeden proti drugemu pritoževati zavoljo oderuštva. Tudi to odpade v sedanjem zakonu, in kar je glavno, poleg kreditnega oderuštva se kaznuje tudi blagovno oderuštvo. Ako je oderuh, preden je prišla reč do sodišča, povrnil upniku škodo, je bil po starem zakonu brez kazni. Tudi to odpade po novem. Kazni so večje. Dozdaj se je kaznovalo kreditno oderuštvo s strogim zaporom od 1 do 3 mesecev, v denarju od 200 K do 1000 K. Zdaj pa velja za vse vrste oderuštva kazen s strogim zaporom od 6 mesecev do 3 let. Če je pa pri kreditnem oderuštvu oderuh izvrševal svoje oderuštvo kakor nekako obrt, tako da je popolnoma ali deloma živel od tega in če je večje število oseb zelo oškodoval ali pa če je pri blagovnem oderuštvu oderuh večje število oseb težko oškodoval, se kaznuje po novem od 1 do 5 let; poleg zapora sodišče oderuha lahko v vsakem slučaju obsodi do 20 tisoč kron. Obsojenega oderuha se sme tudi izgnati iz občine, dežele, ali če je inozemec, iz cele države.

Pri stvarnem oderuštvu se vedno zahteva, da dotični oderuh izvršuje svoje oderuštvo kakor obrt, to se pravi, da vsaj deloma od tega živi, ni pa treba za to, da se obsodi, da bi bil že več oseb odrl, zadostuje eno samo dejanje, da je le iz njega razvidno, da ima dotičnik namen tako dejanje, kadar se prilika nudi, še ponoviti.

4. Ali bo novi zakon kaj pomagal? Treba je sedaj ljudem pouka, da vedo pri čem da so; sodnikom pa je treba zavedenosti, da je revež nasproti močnejšemu izkoriščevalcu pod zakonitim varstvom. Od odvetnikov splošno ne moremo pričakovati kakega krepkega sodelovanja v tem oziru. Odvetniki, seveda s častnimi izjemami, imajo pač to lastnost, da drže z bogatejšim, ki jih lažje boljše plača. Kazni, ki so zažugane, so občutne in prepričani smo, da bi bilo treba samo nekoliko krepkih vzgledov, pa bi oderuhi kmalu pustili svoj nevaren posel. Pri nas smo s kmečkimi posojilnicami

hvala Bogu oderuštvo pri posojilih splošno že zatrl. Dobe se pa še v tem, zlasti pa pri prodaji in kupčiji veliko oderuških ljudstvu škodljivih dejanj. Tako n. pr. imamo še sedaj posojila, pri katerih se namesto denarnih obresti zahteva užitek kakega zemljišča, njiv, travnikov, senožeti ali vinograda, ki je mnogo večji kakor bi smele biti plačane obresti. Ravno tako imamo po nekaterih krajih še oderuške pogodbe za izrejo živine. Imamo delodajalce, ki od svojih delavcev zahtevajo, da vse potrebščine kupijo pri njih, ki jim zato tudi v gotovem denarju nočejo izplačati zaslužka in ki jim blago, katero jim dajo, dražje zaračunajo, kakor se dobi drugod v dotičnem kraju. Naj izvedo vsi tisti reveži, ki sedaj žeče pod jarmom takih ljudi in naj izvedo tudi ti ljudje sami vse povsod, da je od 20. oktobra sem vsako oderuštvo v naši državi pod najstrožjimi kaznimi prepovedano.

Pregled po svetu.

Avstro-Ogrska. Prestolonaslednik nadvojvoda Karol Franc Jožef se je mudil v petek, 23., in soboto 24. m. mes. v Pulju, kjer je bil navdušeno sprejet. Ogledal si je mornarico in čete puljske garnizije. — Ogrski državni zbor se bo sešel meseca novembra, da reši več nujnih vladnih predlog, med njimi podaljšanje poslaniške dobe državnih poslancev.

Nemčija. Šef nemškega generalnega štaba general pl. Moltke je oboel. Njegov sin je padel na bojišču. Tako delita avstrijski in nemški šef generalnega štaba isto usodo. Tudi šefu našega generalnega štaba pl. Hötendorfu je padel en sin na bojišču, drugi pa je ranjen. — V nemških taborih za vojne ujetnike je bilo nastanjenih do 21. oktobra: Francozov: 2472 častnikov, 146 tisoč 897 mož; Rusov: 2146 častnikov, 104.524 mož; Belgijcev: 547 častnikov, 31.378 mož; Angležev: 218 častnikov, 8669 mož. Ujetih je med njimi 6 francoških, 18 ruskih (2 poveljujoča) in 3 belgijski generali, skupaj torej 296.869 mož.

Anglija nadaljuje na vseh straneh gospodarski boj. Sedaj je vlada prepovedala uvoz sladkorja, da bi s tem preprečila uvoz avstrijskega in nemškega sladkorja potom nevtralnih držav. — Ker so se po Irskem raznesle govorice, da namerava angleška vlada vpeljati obvezno vojaško službo, se Irci v velikem številu izseljujejo v Ameriko.

Rusija. Car je naročil, da se razglasi vojno stanje na sibirski železnici in na vzhodnokitajski železnici, da se zagotovi mir in nemoten promet. — Kakor poročajo poljski časopisi, delujejo po celi Rusiji agitatorji, ki hujskajo ljudstvo in oblasti proti Nemcem. Na čelu temu stoji ruski list »Novoje Vremja«, ki poziva vlado, da naj vse Nemce brez izjeme, četudi so ruski državljani, izžene iz zapadnih gubernij in

jih deportira v najoddaljenejšo sibirsko in srednjeazijske pokrajine. Dalje zahteva navedeni list, da se enkrat za vselej napravi konec nemškim naselbinam v Rusiji. Njihova posestva naj se zaplenijo in razdele ruskim kmetom. Po mnogih krajih, kjer bivajo Nemci, so nemška društva razpuščena in njihovo premoženje zaplenjeno.

Francija. V dosedanjih bojih je padlo na francoski strani 21 generalov. — Poroča se, da je kolonialni minister Dourmergue v Parizu in da se pripelelje v Pariz ministri Briand, Sarrant in Ribot. Četudi je vlada premeščena v Bordeaux, je ves čas vojske bilo več ministrov v Parizu. Vlada se vrne v Pariz v drugi polovici novembra že zato, da se skliče parlament, da dovoli proračun za leto 1915. in da se določi volitve v senat. Ardensko prefekturo in več prefektur severne Francije so prenestili v Pariz. Belgijskih in francoskih beguncev iz krajev, kjer divja vojska, je v Franciji 400.000.

Srbija. Zdravstveno stanje kralja Petra se je poslabšalo. Prestolonaslednik Aleksander je ranjen. Princu Juriju se rane še niso zacelile. — Srbskim vojakom primanjkuje municije. — Kralj Peter je poveril vodstvo poslov zunanjega ministrstva, katere je vodil prej ministrski predsednik Pašič, bivšemu dunajskemu poslaniku Jovanoviču. Ne poroča se, če je postal Jovanovič stalno ali le začasno zunanji minister. Znani tudi niso razlogi, zakaj se je Pašiču odvzelo ministrstvo. — Ameriški poslanik za balkanske države Wopicka je v imenu Zedinjenih držav pisal srbskemu ministrskemu predsedniku Pašiču pismo, v katerem izraža globoko bol, ki navdaja Ameriko spričo grozopolnega uničevanja visokih evropskih kulturnih vrednot. Poslanik pripominja, da najbolje deluje v smislu želja ameriškega ljudstva, ako da Srbom svet, da hitro sklenejo mir. Pašič je na to pismo odgovoril, da je za dragoceno izjavo Amerike zelo hvaležen in jo smatra za prsrčen dokaz ameriških simpatij; tudi Srbija želi in upa, da kmalu nastopi mir.

Bolgarija. Bolgarska vlada je pozvana od Rusije, naj sedanjo Rusom sovražno vlado nadomesti z vlado, v kateri bi bile zastopane vse stranke ali naj pa prekine svoja pogajanja na Dunaju in v Carigradu. — Iz Ruščuka se poroča, da se vozi po Donavi proti Ruščuku sedem ruskih donavskih monitorjev s 23 ladjami. — Dne 26. oktobra je prišel v vode Dedeagača angleški torpedni rušilec. — Ruska vlada je izgnala iz Rusije vse bolgarske dijake. — Iz Niša se poroča, da je ruski poslanik v Sofiji, Savinjski, ki se je mudil nekaj dni v Nišu, imel nalogo, pripraviti Pašiča do tega, da bi napravil poizkus za spravo med Bolgarijo in Srbijo. Iz istega vzroka je došel iz Peterburga v Niš nek carjev pobočnik. Baje so bila pa ta pogajanja brezuspešna. — Ruska vlada je priporočila Srbiji, naj ponudi Bolgariji za prost prevoz vojnega mate-

riala odstop majhnega ozemlja. — V sobranju je 28. m. m. ministrski predsednik Radoslavov odločno izjavil, da mora ostati Bolgarija v sedanjih vojski nevtralna in da živi z vsemi velesilami v prijateljskih razmerah in da so tudi razmere skoraj z vsemi sosednjimi državami bolj zaupljive, kakor lani. — Pri Golešovu so se dne 25. pr. m. spopadle bolgarske in grške obmejne čete. Streljali so iz pušk sedem ur. Grki so kopali strelske järke, česar Bolgari niso trpeli. Ranjen je bil en Bolgar, ubit en Grk, dva Grka sta bila ranjena.

Turčija. Iz Peterburga poročajo, da prinaša ruski list »Ruskoje Slowo« iz baje zanesljivega vira naslednjo vest: Angleški poslanik v Carigradu je sporočil turški vladi, da bo Japonska v slučaju, če napove Turčija Rusiji in Angleški vojsko, takoj napadla Mezopotamijo v Aziji. Japonsko bo poslala Turčiji noto, v kateri bo izjavila, da je prevzela varstvo angleških koristi v Aziji in da je pripravljena z vso svojo armado se boriti na strani Rusije in Angleške. To je najnovejša grožnja turški vladi.

Albanija. V južni Albaniji se gode zanimive reči. Istočasno sta Italija in Grčija stopili na albanska tla in izkrcali svoje vojake. Dočim se Italija zadovoljuje z Valono in valonsko okolico, so grške čete prekoračile mejo in zasedle dva okraja, ki na Grčijo mejita. Grčija utemeljuje svoj korak tako-le: Epirotski zastopniki in zastopniki vevlasti da so sklenili sporazum na otoku Korfu, po katerem se Epirotom garantira verska in narodna svoboda. Ker se ta sporazum ne more udeležiti vsled večnih nemirov in pustošenja albanskih band, je Grčija primorana, da nastopi. Zasedenje južne Albanije je samo začasno, da se prepreči anarhija in vpostavi mir in red. Epiroti, naj bodo že Grki ali Turki, da so vedno Grčijo na pomoč klicali, ki jim je sedaj prišla pomagat. Grška je ta svoj korak že razložila v posebnih notih na vse velesile. — S tem je torej londonski mir padel pod mizo. Neodvisne Albanije, kakor jo je ta mir ustvaril, ni več. V severni Albaniji sedi Essad paša, južno si bosta najbrže razdelili Italija in Grčija. Velesile so sedaj vse v vojski in umevno je, da imajo same preveč opraviti, da bi še red v Albaniji delale. Čisto gotovo pa je, da bo po vojski albansko vprašanje prišlo še na vrh. — Z Dunaja se uradno poroča, dne 28. pr. mes.: Kakor izvemo iz diplomatskih krogov, so Italijani že izkrcali v Valoni svoje čete. Tudi Grki napovedujejo, da se podajo v Epir, da ščitijo prebivalstvo proti zatiranju. Grki nameravajo predvsem prodirati v Argyrokastro.

Portugalska. Iz Lizbone se poroča preko Genfa: Ministrski svet je odobril vse priprave za vojsko. Častniki so že odpotovali v London, da so dogovore z angleškim generalnim štabom. Poleg ekspedicijskega zbora se ustanovi tudi rezervni zbor. V zbornici se uradno na-

znani, da želi Anglija udeležbo Portugalske v vojski. Navdušenje v Portugalski je baje veliko in vsi voditelji strank izjavljajo, da se mora beseda držati. — Iz Pariza poročajo, da bo Portugalska napovedala vojno sredi novembra. Kot vzrok napovedi bo navedla, da so nemške čete prestopile Niasso. Portugalci so za vojsko vsi navdušeni. Poveljstvo bo prevzel general Castro.

Nizozemska je mobilizirala zaradi svoje nevtralnosti 300.000 mož in izdala v ta namen 200 milijonov kron, katere je parlament dovolil. Zahteval se bo kredit nadaljnjih 100 milijonov kron.

Irska. Iz Londona poročajo: Voditelj Ircev, državni poslanec Redmond, se je sam sebe imenoval za predsednika vlade najbrž zato, da izvede homerule irskega ljudstva. V Dublinu so velike irske demonstracije.

Južna Amerika. Iz Uroguaya, najbogatejše in finančno najtrdnjše mesto južnoamerikanske države, znane po velikanskem bogastvu živine in izvozu mesa, pišejo med drugim: Gmotno se pri nas čuti vojska tako, kakor da divja v naši državi. Cene vseh živil so neznansko poskočile. Mesečno se pripeljejo tri do štiri ladje, medtem ko so prej tri do štiri ladje prilule vsak dan. Brezposelnost je velika. Vlada ne razpolaga z denarjem, ker tvori njene glavne dohodke carina. Plač zato ne more v popolni višini izplačevati. Zbornica že štiri tedne razpravlja, kako naj bi si vlada pomagala. Črtati nameravajo 15 odstotkov plač, ostanek pa izplačati polovico v zlatu, drugo polovico pa z nakaznicami na državno blagajno, ki se bodo v gotovini izplačale, ko se vrnejo boljši časi. Kdor potrebuje gotov denar, mora nakaznice prodati z veliko izgubo. Če izgleda že v Uruguayu tako, kako izgleda šele v Argentini in v Braziliji, kjer vlada niti v rednih razmerah ne izplačuje plač?

Tripolis. Kakor iz Rima poročajo, se je položaj v Tripolisu zadnje tedne zelo poslabšal. Dočim so imeli Italijani čez poletje tu mir, se nekaj tednov sem množe napadi na laške karavane, proviantne kolone in posamezne straže. V zadnjih desetih dneh so dvakrat napadli vstaši, močni 600 do 800 mož. Ubityh je bilo veliko laških vojakov in stotnik Caroncini. Vstajo vodi rod Senussi, ki ima sedaj po žetvi dovolj živeža in izrablja hladnejše vreme, ki je sedaj jako pripravno za vojne ekspedicije.

Afrika. Ob reki Oranje je napadel Angleže burski polkovnik Maritz z vsemi četami, 4 strojnimi puškami in 8 topovi. Angleži imajo 8 ranjenčev; število sovražnikovih izgub se ne more ceniti, ker je ranjence s seboj vzel. — Pozneje došlo poročilo pravi, da je bil polkovnik Maritz poražen in da je ranjen pobegnil na nemško ozemlje v Afriki. — Listi se pečajo z vstajo Burov in omenjajo velik pomen, da se je vstaji pridružil general Devet, ki je bil v burski vojski strah Angležev in ki velja za dobro izšolanega vojaka. — De Wet-

teva vstaja v Južni Afriki postaja vsak dan bolj resna. Vstaši so izvrstno oboroženi, dobro vodeni in so pridobili zase skoraj vse prebivalce Heilbronna, kjer so vjeli osrednjo vlado. — Iz Pretorije poročajo, da so imele angleške čete v zadnjih bojih z vstaškimi Buri 60 mrtvih in 240 ranjenih.

Egipt. Iz Aleksandrije poročajo, da so se krvavo spopadli v Francijo namenjeni indijski vojaki z angleško posadko. Indijske čete se upirajo transportu v Marseille, češ, a so jih le Aleksandrijo najeli. Niso voljni, da branijo v vojski Francijo. Ubityh je bilo 7 angleških vojakov; 30 indijskih vojakov je obsodilo vojno sodišče na smrt. — Egiptovski list »El Haran« poroča, da so zaprli Angleži več visokošolcev na univerzi Azhar v Kairi. Preiskava je dognala, da so profesorji te univerze v zvezi s šejki mošeje Azhar pripravljali vstajo. Angleži so ukrenili vse potrebne protiodredbe. — Neki drugi list v Egiptu poroča, da je vlada v Sundaneziji poslala proti hakimu v Darfuru čete, ker je ščuval prebivalce proti Angležem.

Perzija. Perzija je zahtevala od Rusije, da odpokliče svoje čete iz Perzije. Ruski poslanik je sporočil perzijski vladi pri izročitvi odgovora na njeno noto, da Rusija ne more čet odpoklicati iz Aserbejdščana. Če bo Perzija nevtralna, se bo to zgodilo po vojski. Rusija bo neodvisnost Perzije varovala. Perzijski kabinet z noto ni bil zadovoljen in pripravila še eno, hujšo od prejšnje. Narod postopanje odobrava. — Perzijski listi pišejo, da so Rusi zapustili mesto Saudčbulak, ki leži južno od jezera Urmia. Kavalerija, infanterija in artiljerija je odšla na Rusko; ostalo je samo 30 kozakov. Perzijani se tega vesela. Topove, ki so jih zakopali po zavzetju mesta od strani Rusov, so zoper izkopali in postavili v dobre pozicije.

Svetovna vojska.

Naša armada, ki se bojuje proti Srbom in Črnogorcem je dosegla v zadnjem času lepe uspehe. Na Romanji planini poražene srbske in črnogorske oddelke so naše čete tirale proti Drini in jih po štiridnevnih bojih pri Višegradu in Goraždi vrgle nazaj. Naše čete so tudi prekoračile Savo pri Mitrovici in po hudih bojih osvojile Ravno in srbsko postojanko pri Crni Bari v Mačvi.

Na avstrijsko-ruskem bojišču ni bilo odločilnih dogodkov. Bukovina je do Pruta zopet naša; četa, ki je čez uszoški prelaz in Turko preganjala Ruse, je 21. oktobra dospela v Drohobycz. Naše čete, ki so prodrle čez Karpate, se torej na celi črti bližajo Dnjestru. Manjši boji so se zadnji teden vršili na tej črti pri Zaluczu in pri Pasieniczi, kjer je bil sovražnik potisnjen nazaj. Odbit je bil tudi ruski poizkus, prodreti v ozemlje Turke. Težki boji se pa vrše na črti Stari Sambor—Medyka, v kra-

ere deloma posegajo tudi topovi iz przemyslske trdnjave. Severno, oziroma severnovzhodno od Przemysla so Rusi ponekod vdrti čez reko San, a so že povsod potisnjeni nazaj do reke; pri Jaroslavu so naši ujeli ruskega polkovnika z 200 ruskimi vojaki, pri Zarzecju pa 1000 Rusov. Na Ruskem Poljskem so nemško-avstrijske čete, ki so bile zmagovito prodrele do Visle in vrgle Ruse na celi črti na desni breg, dolga odbijale vse ruske napade in poizkuse, prodreti zopet proti jugozapadu. V teh bojih so se naše čete borile z brezprimerno hrabrostjo, ki jo poudarjajo tudi Rusi v svojih uradnih poročilih; en sam naš zbor je ujel 10.000 Rusov. Ko so pa Rusi dobili nova ojačenja in v ogromni premoči začeli prodirati od Ivanogoroda, Varšave in Novo Georgijevska, so se naše zavezniške čete začele polagoma umikati, da se na ugodnem prostoru iznova razvrste. Rusi zaveznikov niso skušali ovirati, kar je znamenje, da naši niso doživeli nobenega poraza in da je njihovo umikanje le važna vojaška odredba.

Na nemško-ruskem bojišču nemške čete polagoma napredujejo.

V Franciji še ni nob. ne odločitve. Ljudi, urkovratni boji se sedaj vrše za zadnji košek Beletije, na črti Neuport—Dixmuidem—Ypres. Teh bojev se udeležuje tudi močno angleško brodogojstvo, kar na njima posebnega pomena, ker je morje nadalje naplavljenost s poskomi in se vojne ladje radi ploviti ne morejo približati obali. Med Neuportom in Dixmuidemom se je Nemcem po hudem boju posrečilo prekorčiti ypreski kanal. — Enaka urkovratna in krvava borba se nadaljuje na nemškem desnem krilu na približni črti Arras—Lille (severovzhodno od Lille na belgijski meji) — La Bassée—Lens—Arvas—Albert—Somme—Oise. Nemci se tudi obotoma v napadih in polagoma napredujejo. — Britanci se še vedno sredujejo artiljerijskemu boju. — V Arzonih Nemci stalno napredujejo in so zopet zavzeli več sovražnih sredstevskih parkov. — Jugovzhodno od Verduna so Nemci odbili hud francoski napad in s prvotnapadom osvojili francoske glavne postojanke. Francozi so trpeli težke izgube. — Vzhodno od reke Mosel so Nemci odbili vsa francoska podvzeta, ki pa sploh niso bila pomembna.

Tako davi vojska na suhem naprej, ne da bi prišlo še kje do odločilnih bojev.

Proti Avstriji in Nemčiji stoji skraj celotna Evropa in vendar sovažnik ne more še iz nobenega bojišča zaznamovati kaj uspehov.

Te naš nam da poguma, da gledamo upogolno v bodočnost!

NOVA VOJSKA!

Turčija je brez vojne napovedi začela sovažnost proti Rusiji. 29. oktobra dogodilo je neka turška vojna izdaja pripadala v čimerniške pristaniške Feodosija, ki leži na vzhodni strani krimskega polotoka, in začela mesto

obstreljevati. Poškodovana je pristaniške zgradbe in več cerkva. — V Novorossijski, ki leži vzhodno od Feodosije ob kavkaški obali, je pa priptula turška križarica »Hamidie« in pozvala mesto, naj se preda. Nato je križarica zopet odpulila.

Turški uradni list opisuje bitko sledede: Medtem, ko je čisto majhen del turškega brodogojstva imel 27. in 28. t. m. vaje v Črnem morju, je pričelo rusko brodogojstvo, ki je najprej sledilo turškemu brodogojstvu in vse vaje preprečilo, končno 29. t. m. sovažnost s tem, da je napadlo turško brodogojstvo. Med bojem, ki se je nato razvil, je turško brodogojstvo potopilo ruskega polgaralca min »Pruta« (5000 ton), ki je imel okoli 700 min na krovu. Nek ruski torpedni čoln je bil težko poškodovan, nek parnik s premočom pa zaplenjen. Turški rušilec torpedov »Chairet-i-Millije« je potopil rusko topničarko »Kubanec«, rušilec torpedov »Mauwemet-i-Millije« je pa poškodoval neko rusko obrežno stražno ladjo, 30 častnikov in 72 mornarjev, ki so pripadali potopljenim ladjam, je turško brodogojstvo rešilo in ujelo. Turško brodogojstvo ni trpelo nikake škode. Boji se še nadaljujejo, in sicer ugodno za turško brodogojstvo.

To je v sedanji svetovni vojski petnajsta vojska.

PODROBNA POROČILA Z BOJIŠČ.

Avstrija-Srbija, Črnogora.

Torek, 27. oktobra 1914.

Pa vesnih iz Niša so napadle zopet avstrijske čete Srbije pri Gudovu, južno od Laznice. V uradnem srbskem poročilu pravi, da se je avstrijskim četam posrečilo iz neke srednje izbrane topniške pozicije obsuti z groznim ognjem srbske čete, katere so zasedle pozicije zahodno od Zazorbe na Rijekerskem potu. V srbskem poročilu pravijo, da so avstrijske čete iz višine Bežanija bombardirale Topčider, kakor tudi savske in bosavske obrežje pri Bežaniju. Tudi neki avstrijski monitor je od zemunske strani zelo uspešno bombardiral srbske pozicije. Srbi so bili prisiljeni, da privlečejo proti monitorju težke kroge, ali se je monitor sredno umaknil.

Sreda, 28. oktobra 1914.

Dunaj, 27. oktobra. Na Romanji planini poročene srbske in francoske čete so bile po krhitemnem neprestanem zasledovanju pri Visegradu in Geradžkih potisnjene nazaj čez Drino. Naše čete so pri tem zasledile v kolci pri Han Stjepani velike infanterijske in artiljerijske munitije in osvojile v bojih z zadnjimi srbskimi četami na Velikem brdu — Vrhovici stotine puške in ruske topove. Vzhodna Bosna je s tem do Drine očiščena sovažnikov.

Isti dan, ko so bili Srbi in Črnogorci potisnjeni nazaj čez Drino, so tudi naše čete v Srbiji izvajale malom uspeh. Dve utrjeni sovažni postojanki pri Ravaju v Mačvi so naši vzeli v nastoku, pri tem so naši zaplenili 4 srbske

strojne puške, 600 ročnih pušk in bomb in ujeli veliko Srbov.

Četrtek, 29. oktobra 1914.

Dne 27. oktobra smo priborili v Srbiji nove uspehe. Naše čete so z naskokom po hrabrem nasprotnikovem odporu priborile Ravanjo in močno utrjeno sovažno postojanko na cesti pri Crni Bari v Mačvi. Pri tem smo osvojili 4 topove, 8 strojnih pušk, ujeli 5 srbskih častnikov in 500 mož ter zaplenili mnogo vojnega materijala.

Petek, 30. oktobra 1914.

Naše čete, ki so pri Mitrovici prekorale Savo, so pričele napadati pri Gluških, krepko podpirane od čet, ki so prekorale reko pri Jarku, tako da je bila srbska brigada primorana, se umakniti proti Metkoviću in Bogatiću. Naše čete so se nato utrdile na poti iz Gluščev v Bogatić, medtem ko so se Srbi skrili v betonska skrivališča. Naše pozicije so tako močne, da moremo popolnoma lahko odbiti poskuse Srbov, predeti našo bojno črto.

Avstrija-Rusija.

Ponedeljek, 26. oktobra 1914.

Uradno se razglša: Na severnovzhodnem bojišču stoji sedaj naše armade in močne nemške sile v skoro nepretrznih črti, ki se vleče od severnega vnožja Karpatov čez Stari Sambor, čez vzhodno trdnjavsko ozemlje Przemysla, ob spodnjem Sanu in čez poljsko ozemlje Visle do Plozke (leži okoli 100 km severnovzhodno od Varšave ob Visli), v boju proti glavni moči Rusov, ki so pritegnili v boj tudi svoje kavkaške, sibirski in turkестanske čete.

Naša ofenziva čez Karpate je pritegnila nase močne sovažne sile.

V srednji Galiciji, kjer sta oba nasprotnika v utrjenih pozicijah, bitka v splošnem stoji. Jugovzhodno od Przemysla in ob spodnjem Sanu so naše čete v zadnjih dneh izvajale večkratne uspehe.

Na Ruskem Poljskem so na obeh straneh postavili v fronto močne sile, ki se od včeraj jugovzhodno od Visle med Ivanogorodom in Varšavo bojujejo.

Torek, 27. oktobra 1914.

Uradno se razglša: V bojih pred Ivanogorodom smo dosedaj ujeli 8000 Rusov in zaplenili 19 strojnih pušk. Polur Jaroslava se je moral nek ruski polkovnik z 200 možmi udati. Pri Zabuze (jugovzhodno od Siatyna) in pri Pusienkuzi (jugovzhodno od Nadworne) je bil sovažnik vžet nazaj. V splošnem je položaj nespremenjen.

Sreda, 28. oktobra 1914.

Naše čete so odbile ruski napad pri Jaroslavu.

Četrtek, 29. oktobra 1914.

Na Poljskem so se morale nemške in avstrijske čete pred novimi ruskimi močmi, ki so prodirale od Ivanogoroda, Varšave in Novo Georgijevska, umakniti, ko so do tedaj vse ruske napade

uspešno odbile. Rusi zaenkrat niso sledili. Umikanje od sovražnika se je izvršilo brez težav. Naše čete se bodo položaju primerno na novo grupirale.

Na severnovzhodnem bojišču ni bistvenih izprememb.

Petek, 30. oktobra 1914.

Uradno se poroča: 29. oktobra popoldne: Na severnovzhodnem bojišču včeraj ni bilo večjih bojev. Zadnje dni so Rusi poizkusili prodreti v prostor Turke, a so bili uspešno odbiti.

Sobota, 31. oktobra 1914.

Ob spodnjem teku reke San južno od mesta Nisko so naše čete po hudem boju vrgle nazaj čez reko došle močnejše ruske sile. Pri Starem Samboru so naši topovi razstrelili rusko municijsko zalogo. Vsi sovražni napadi na višine zahodno od tega kraja so bili odbiti. Na ozemlju severnovzhodno od Turke so zavzele naše napadajoče čete več važnih višin, katere je moral sovražnik v begu zapustiti. Naši črnovojniki so v teh bojih ujeli veliko Rusov.

Skupno število vseh v monarhiji se nahajajočih vojnih ujetnikov je znašalo 28. t. m. 649 častnikov in 73.179 mož, ne všteti mnogoštevilne ujetnike, ki so bili ujeti na obeh bojiščih v bojih zadnjih tednov, in ki še niso bili odpeljani v ujetniške taborje.

Nemčija-Rusija.

Ponedeljek, 26. oktobra 1914.

Veliki glavni stan poroča 24. oktobra dopoldne: Vsi ponovni ruski napadi zapadno od Avgustova so bili odbiti.

Dne 25. oktobra: Na vzhodu so naše čete pričele z ofenzivo proti Avgustovu. Pri Ivangorodu se bojujejo naše čete ramo ob rami z avstrijskimi četami. Ujele so 1800 Rusov.

Torek, 27. oktobra 1914.

Vel. glavni stan poroča: Na vzhodnem bojišču napreduje naša ofenziva proti Avgustovu. Pri Ivangorodu stoje boji za nas ugodno. Odločitev še ni padla.

Sreda, 28. oktobra 1914.

Uradno se poroča: Zahodno od Avgustova naš napad počasi napreduje. Južnozahodno od Varšave so bili vsi napadi močnih ruskih sil od naših čet vrženi nazaj. Severno od Ivangoroda so novi ruski armadni zbori prekoračili Vislo.

Petek, 30. oktobra 1914.

Veliki glavni stan, dne 29. oktobra dopoldne: Na severnovzhodnem bojišču napad naših čet napreduje. Tekom zadnjih treh tednov je bilo na tem prostoru ujetih 13.000 Rusov in zaplenjenih 30 topov in 39 strojnih pušk.

Nemčija-Francija, Anglija, Belgija.

Veliki glavni stan poroča: Boji ob kanalu Yser-Yper so izredno trdovratni. Na severu se nam je posrečilo z znatnimi silami prekoračiti kanal. Vzhodno od Ypresa in jugozahodno od

Lille naše čete v hudih bojih počasi prodirajo.

Ostende so včeraj na popolnoma brezuspešen način obstreljevale angleške ladje.

V Argonskem gozdu so tudi napredovale naše čete. Zaplenjenih je več strojnih pušk in ujetih množica Francozov. Dva francoska letalna stroja sta bila tu razstreljena.

Severno od Toula pri Flöreuyu so Francozi odklonili ponudeno premirje, da bi lahko pokopali svoje mrtve, ki leže v velikem številu pred bojno črto in da bi spravili z bojišča ranjence.

Ponedeljek, 26. oktobra 1914.

Veliki glavni stan poroča: Yser-Yper so med Nieuportom in Dixmuidenom po ljutih bojih dne 24. t. m. prekoračile nadaljne močne čete. Vzhodno in severovzhodno od Ypresa se je sovražnik postavil v boj. Kljub temu se je posrečilo našim četam na več krajih točke prodreti. Okoli 500 Angležev, med njimi en polkovnik, je bilo ujetih.

Četrtek, 29. oktobra 1914.

Boji pri Nieuportu in Dixmuidnu še trajajo. Belgijci so ondi dobili znatna ojačenja. Z našimi napadi smo nadaljevali. 16 angleških vojnih ladij se je udeleževalo boja proti našemu desnemu krilu, njihov ogenj je bil brezuspešen.

Pri Ypresu je ostal položaj nespremenjen.

Zahodno od Lilla je bil naš napad uspešno nadaljevan.

V argonskem gozdu smo zopet zavzeli nekaj sovražnih strelnih jarkov, katerih posadko smo ujeli.

Na zahodni fronti se danes ni nič bistvenega dogodilo.

Petek, 30. oktobra 1914.

Veliki glavni stan, 29. oktobra dopoldne: Naš napad južno od Nieuporta polagoma pridobiva tla. — V Ypresu je boj nespremenjen.

Zapadno od Lille so naše čete dobro napredovale zavzele so več utrjenih sovražnikovih postojank, ujele 16 angleških častnikov in nad 300 mož ter zaplenile štiri topove. Angleški in francoski protinapadi so bili povsodi odbiti.

Protí francoski bateriji, ki so jo namestili pred remsko katedralo, njene opazovalce pa na katedralni zvonik, se je moral otvoriti ogenj.

V argonskem gozdu smo vrgli sovražnika iz več strelskih jarkov in zaplenili nekaj strojnih pušk.

Južnozahodno od Verduna smo odbili ljut francoski napad. Ob protinapadu so naše čete prodrle do sovražnikove glavne postojanke in jo zavzele. Francozi so imeli velike izgube.

Tudi vzhodno od reke Mosel so bila vsa sovražnikova podvzvetja, ki so bila precej brezpomembna, odbita.

Sobota, 31. oktobra 1914.

Poročilo iz glavnega vojnega stanja: Naši napadi južno od Nieuporta

in vzhodno od Ypres so se uspešno nadaljevali. Zaplenili smo osem strojnih pušk in ujeli 200 Angležev.

V argonskem gozdu so naše čete vzele več opiralšč.

Severozahodno od Verduna je bil francoski napad brezuspešen.

Nemčija — Japonska.

Ponedeljek, 26. oktobra 1914.

Iz Anglije se poroča, da je uničil vihar v Kiačau pristaniške nasipe. 20 japonskih ladij se je potopilo.

Iz Čifua poroča rusko »Novo Vreme«: V nekem boju južno od Cima je padel na čelu svojega polka neki japonski polkovnik z mnogimi častniki. Neki japonski hidroplan je padel na cesto v Cingtavu. Admiral Kato poroča, da je bilo brodovje japonskih torpednih rušilcev ljute boje z nemškimi vojnimi ladjami in da so v njih Japonci imeli velike izgube.

Torek, 27. oktobra 1914.

Iz Pekinga se poroča v London, da so Japonci razvrstili svoje oblegovalne topove pred Cingtavom in da se lahko vsak čas prične splošen napad.

Petek, 30. oktobra 1914.

Križarica Tschitose je dne 18. in 19. oktobra odbila napade dveh nemških ladij in ju je zagnala nazaj v zaliv Kiaučau. Slabo vreme ovira takojšen napad na trdnjavo Kiaučau. Nепrestano obstreljevanje s suhega in z morja provzroča trdnjavi težke izgube. Nekaj min se je odtrgalo in napravljajo vožnjo v Velikem oceanu nevarno.

V zraku.

Nad Varšavo so se zopet pojavili nemški zrakoplovci, ki so metali bombe. Ena bomba je poškodovala glavni kolodvor. — Preko Haaga se poroča iz Varšave: Bombe, ki so jih metali nemški aviatiki na Varšavo, so ubile prvi dan 44, drugi dan pa 62 ljudi. — V sredo, 28. t. m., je priplul nad Pariz nemški zrakoplov. Vrgel je šest bomb; tri so naredile veliko škodo. Osem oseb je ubitih, znatno število je ranjenih. Francoski letalci so zrakoplov napadli, pa jim je ušel v oblake.

Na morju.

V Esquimault je pripeljala angleška križarka »Rainlow« zaplenjeni parnik »Lowther Range«, ki je osumljen, da je prodajal v Tihem oceanu nemškimi ladjam premog. — Angleško indijsko časopisje zahteva, da naj se upostavi varnost plovbe v Indijo, ker delovanje nemške križarke »Emden« popolnoma ustavlja plovbo in škoduje indijskemu narodnemu gospodarstvu. Indijska trgovska statistika za letošnji september izkazuje v primeri z lanskim septembrom resno nazadovanje, za katero je bolj kakor vojska odgovorna nemška križarka »Emden«. — Francosko brodovje, ki je brez vsakega uspeha bombardiralo Punto d'Ostro, je pokazalo svojo boječnost. Stvar je ta-le: Naš podmorski čoln je šel nasproti tem

sovražnim ladjam. Ko so ga od daleč opazile te francoske ladje, so spremeni-
le smer ter odplule z največjo hitrostjo
na morsko gladino. Streljale so močno,
ali brez uspeha; napravile niso nobene
škode. Pomislite, samo en naš podmorski
čoln napravi tek strah, da francoske
ladje beže. — Iz Herceg Novoga se poroča:
V soboto zjutraj smo slišali v daljavi
močno grnjenje, kar je pomenilo, da je
francosko brodovje blizu. Konečno se je
opazilo na morju mnogo ladij, ki so se
pomikale proti trdnjavam ob vhodu v Boki.
Iz neposredne bližine so pričele z vso silo
streljati na neko našo torpedovko, ki je
bila zunaj, in na trdnjavo Punto d'Orso,
ali vse brez uspeha. Ustrelili so večkrat
iz daljave od 8 do 10 km. Ljudstvo se je
zbralo in opazovalo s težkim srcem usodo
torpedovke, okoli katere se je zaradi
padanja granat vzdigovalo morje 10 m
visoko. Vsak je bil vesel, ko se je torpedovka
srečno vrnila v luko. — Angleški parnik
»Manchester Commerce« je na zahodni obali
Irske zadel ob mino in se potopil. 30 mož
je rešenih. — V Peterburgu se je izdal
seznam izgub, ki navaja, da se pogreša
posadka neke ruske torpedovke, med njimi
tudi šest častnikov. Torpedovka se je
potopila, ko je zadela na neko mino. —
Glasom v Berolin došlih vesti je nemška
križarka »Emden« pogreznila japonski
parnik »Kamasata Maru«, ko je vozil v
Singapore. — V Londonu vzbuja potop
parnika »Manchester Commercial«, ki je
dale na severni obali Irske na mino,
velikansko vznemirjenje. Angleži se
vprašujejo, kako je bilo mogoče Nemcem
na tem kraju mine položiti. Pravijo, da je
nemogoče, da bi nemški podmorski čoln
priplul tako daleč, ne da bi ga videli
Angleži. Mislijo, da je položil mine kak
nemški parnik, ki je plul pod nevtrarno
zastavo. — Uradno se poroča iz Peterbur-
ga, da je nemška križarica »Emden« pri
Pulo Pinangu s torpednimi strelji potopila
rusko križarico »Zemčug« in nekega
francoskega lovilca torpedov. »Emden«
se je napravila nepoznana s tem, da si je
napravila napačni četrti dimnik ter se je
tako mogla nespoznanu približati uničenim
ladjam.

Dom in svet.

Cesarjevo odlikovanje bosenskih vojakov. Bosanci so dobili od Njegovega
Veličanstva nagrado v znesku 1000 kron,
ker so vzeli nekaj srbskih topov. Bosanci
pa niso hoteli vzeti te nagrade, ampak so,
zahvaljujoči se svojemu kralju, poslali to
nagrado otrokom onih, kateri so padli v
boju.

Nadvojvoda Karl Franc Jožef linjski kapitan. Cesar je imenoval 26. t. m.
nadvojvodo Karla Franc Jožefa za linjskega
kapitana.

Zahvala. Pogorelci v Krvavih pe-
čeh izrekamo najtoplejšo zahvalo za

plemenito podporo visokega deželnega
odbora v znesku 4000 K ter popravo ce-
ste, nadalje za podpore bodisi v de-
naju ali obleki župnim uradom Velike
Lašče, Dobropolje, Ig, Sv. Vid, Sv. Gregor
in Škocijan ter vsem posameznim dobro-
tnikom; zahvaljujemo se tudi vzajemni
zavarovalnici za kulantno izplačilo
zavarovalnine. — Pogorelci.

Obsodba morilcev prestolonaslednika nadvojvode Frana Ferdinanda.
V sredo 28. pr. m. zjutraj je bila v sa-
rajevskem veleizdajniškem procesu izre-
čena obsodba: V smrt na vešalih so obso-
jeni obtoženci: Danilo Ilić, Veljko Čubrinović,
Nedjo Kerović, Miško Jovanović, Jako
Milović. V dosmrtno težko ječo je obsojen
Mitar Kerović. V dvajsetletno težko ječo
so obsojeni: Gabrilo Princip, Nedeljko Čabrinović
in Trifko Grabec. V trinajstletno težko
ječo: Svetko Popović. V desetletno ječo:
Iva Kranjević in Lazar Gjokić. V sedemletno
leško ječo: Cvijan Stjetanović. V triletno
težko ječo: Branko Zagorač in Marko Perin.
Ostali obtoženci so bili oproščeni.

Angleške laži o zdravju našega cesarja.
Nasproti poročilom, ki jih razširjajo
listi v Londonu, češ da zdravje našega
cesarja ni dobro, se z Dunaja naglašča,
da so poročila zlagana. Cesar se nasprotno
dobro počuti, rešuje z nezmanjšano deloljub-
nostjo vladarske posle in deli vsak dan
avdijence.

Deželni odbor je izdal sledečo
okrožnico na vsa županstva na Kranjskem.
S 1. avgustom t. l. je stopil v veljavo
cesarski ukaz z dne 1. avgusta 1914 drž.
zak. št. 194, s katerim se za dobo dokler
trajajo z vojnimi stanjem povzročene izredne
razmere, ukrepajo določila za preskrbovanje
prebivalstva z neobhodno potrebnimi rečmi.
Na podlagi določil tega ukaza ima politično
deželno oblastvo pravico zaukazati od časa
do časa ali redno ponavljajoče se popisovanje
zalog za življenje neobhodno potrebnih stvari.
V sporazumu z vojaško upravo sme politično
deželno oblastvo za preskrbovanje občin
zahtevati od izdelovalcev odnosno prideloval-
cev in kupčevalcev te zaloge ter jim naložiti
dolžnost dobave, ako se blago drugače ne
more nabaviti za primerno ceno. Za tistega,
ki bi hotel svojo zalogo zatajiti, ali po političnem
oblastvu naloženo mu dobavno dolžnost
kršiti, predpisuje ukaz ostro kazen. Z
ostro kaznijo se kaznujejo nadalje tudi
one osebe, ki bi izrabljale izredne razmere,
povzročene z vojnimi stanjem, zahtevale za
neobhodno potrebne stvari očitno čezmerne
cene, one osebe, ki bi nakupile neobhodno
potrebnih reči ali omejile njih izdelovanje
z namenom, da bi nato čezmerno zvišale
njihove cene, ali, ki bi z neresničnimi
poročili ali drugimi pripomočki hotele
koga premotiti ter povzročiti na ta način
draginjo za življenje neobhodno potrebnih
reči. Navedena postavna določila olajšujejo
v veliki meri aprovizacijo občin, vsled
česar se je zdelo deželnemu odboru
potrebno županstva na ta

ukaz opozoriti ter jim obenem naročiti,
da strogo pazijo, da se ne bodo sedanje
izjemne razmere na škodo prebivalstva
izrabljale.

Iz seje kranjskega deželnega odbora
dne 28. oktobra 1914. Društvu Rdečega
križa se dovoli drugi prispevek 1000 K.
— Deželni zadružni asistent Ivan Lazar
se imenuje zadružnim pristavom. — Dr.
Ivan Černe tajnik Kranjske deželne
banke, se imenuje kolektivnim prokuristom.
— Od vlade zahtevane jezikovne izpremembe
pri slovenskem besedilu načrta lov-
skega zakona se odobré. — Vzame se
na znanje, da je c. kr. ministrstvo za
notranje zadeve z ozirom na pritožbo
deželnega odbora, da se občini pokojni-
ški zavod za nameščence in delavska
zavarovalnica zoper nezgode v Trstu
ne ozirata pri nalaganju denarjev na
deželo Kranjsko, opozorilo imenovana
zavoda, naj se v bodoče pri nalaganju
kapitalov v zmislu zadevnih postavnih
določil ozirata na deželo Kranjsko. —
Oddaja zgradbe mostu na deželni cesti
II. vrste Blatna—Brezovica—Beyke
se odloži za letos in most provizorično
popravi.

+ Državne podpore svojcem rezervistov in — davkoplačevalci. Iz neved-
nosti ali pa tudi iz zlobe razširjajo nekateri
ljudje vest, da bodo morali hišni gospodarji
podpirancev pozneje podpore v obliki davkov
nazaj plačati. Na'dejo se lahkoverni, ki to
vest verjamejo in se prav po nepotrebnem
razburjajo. Kajti ta govoriča je **navadna
debela laž**, kakoršne se razširjajo danes
na cente. Seveda, neumnih ljudi se nikdar
ne manjka, hudobnih pa žal tudi ne... To,
kar dobijo svoji mobiliziranih kot podporo,
se plačuje **iz sedanjih državnih dohodkov in vsako
povračilo je popolnoma izključeno.** — Če
bo pa država zase rabila novih dohodkov,
jih bo vzela izključno le pri bogatih
ljudih, ki imajo visoke dohodka. Na noben
način pa se ne bo ohremenil **niči za vinar
zemljiški, hišni ali mali obrtni davek.** To,
kar sedaj dobijo rodbine vpoklicanih
vojakov, je tedaj **čist dar države na račun
bogatih slojev** — kar je popolnoma
pravično. — Izogibajte se ljudem, ki iz
neumnosti ali zlobe skušajo razburjati
mirno in pošteno prebivalstvo.

**Vojni davek namerava uvesti finančna
uprava.** Pričel bi se pri dohodkih nad
4000 K. Znašal bi pol do 2 odstotka na
dohodki 20.000 K. Pri nas se uvede s §
14., na Ogrskem ga bo dovolil državni
zbor.

Novi grobovi. V Idriji je umrla vsled
mrtvouda posetnica in gostilničarka
Marija Obid. — V Loki pri Zidanem
mostu je umrla žena veleposestnika
Jožefa Jakša. — V Radečah pri Zidanem
mostu je umrl umirovljeni župnik vlč.
g. Karol Gmajner.

**Koliko črnovojnikov bo šlo na
bor?** Kakor je znano, se morajo po naj-
novejši odredbi vsi črnovojniki od 24.
do 36. leta, v kolikor že sedaj niso
poklicani pod orožje, podvreči novemu
naboru. Vsled tega se jih bo moralo v

Avstro-Ogrski in Bosni podvreči okroglo 2 in četrt milijona novemu naboru. I. koliko jih bodo potrdili za vojake? To je skrivnost vojaške oblasti.

Zima bo letos mila, pravijo stari možje, ker je listje zgodaj odpadlo, dije ko se drži listje, hujša zima preti.

Nesreče in drugo. 68 letni Gašper Uršič iz Podpeči, ki je bil zadnji čas v Zemunu, se je dvakrat oglasil v železni bolnici, naj ga sprejmejo v bolnico, bil je pa odslovljen, ker so spoznali, da ni bolan. Nato je Uršič dobil nekje nož, ga nabrusil in si na cesti Predškofijo narezal vrat. Ko so ga pripeljali v bolnico, je dejal: »Sedaj sem pa le prišel v špital.« — Nadomestni rezervist 27. domobranskega pešpolka, 42 let stari Jakob Tramupš iz Golega brda, se je alkohola tako navžil, da je vsled tega nagloma umrl. — Avtomobilni omnibus proge Ljubljana—Celje je zavezil 25. oktobra ob železniški progi Št. Peter v Savinjski dolini v neki izvošček, v katerem je poleg voznika sedela neka mlada gospa in en otrok. Gospa je padla pod avtomobil, ki jo je povozil. Bila je čez nekaj minut mrtva. Šoferja Keppo so aretirali.

Pogreša se še vedno 22 letni Jožef Judnič, posestnikov sin iz Kota št. 19 v župniji Semič. Od doma je odšel 6. oktobra. Bil je zelo slabo oblečen in nekoliko slaboumen. Po obrazu je poraščen in na eno oko slep. Če bi kdo kaj vedel o njem, naj blagovoli sporočiti županstvu v Semiču.

Izgubila se je 32 letna Anastazija Bnezynska, doma iz vasi Sknilow, okraj Zloczow v Galiciji. Pri sebi je imela sedemletno hčerko Olgo, štiriletnega sina Aleksandra in poldrugo leto starega Vladimirja. Če kdo kaj ve o nji, naj blagovoli naznaniti na naslov: Marija Bnezynska, Dunaj 13/9, Filtgasse 15.

Napad za 80.000 rubljev. O napadu, ki so ga povzročili Rusi s tem, da so razpisali za nekega našega poveljnika 80.000 rubljev, poročamo po uradnem poročilu na drugem mestu. O tem napadu se še nadalje poroča: Napad se je izvedel na polkovnika Fischerja, ki je zelo hitro napredoval; bil je še pred kratkim major. Polkovnik Fischer se je posebno odlikoval pri zasledovanju Rusov v Bukovini in je pridobil veličanske zasluge ob zopetni osvojitvi Černovic in so po njegovi drznosti bile Černovice iztrgane Rusom. Povišan je bil zato za podpolkovnika. Rumunski učitelj Gabelescu iz Dornvatre je streljal iz zasede na ruski strah, kakor navajajo Fischerja. Izstrelil je nanj pet strelcev, ki niso zadeli. Napadalca so takoj prijeli, ga zaslislali in dognali, da so mu Rusi obljubili 80.000 rubljev, če Fischerja usmrti ali vjame. Napadalca so takoj ustrelili. Izvedelo se je, da je bil nameravan napad tudi na bivšega gališkega namestnika dr. Bobrzynskega. Po napadu je bil Fischer imenovan za polkovnika.

Izšla je:

Svetovna vojska

I.

Avstrija — Srbija, Crnogora.

Prvi sešitek.

Vsebina: Prvi strel. - Pod Ferdinandovim varstvom. - Smrt nekronanega kralja Srbije. - Krvavi srbski prestol. - Srbija, kako si krvava! - Črna nevaležnost. - Odločilni dnevi v Srbiji. - Kocka je padla: Vojska! - Srbija izroči odgovor Avstriji. - Zadnje ure v Belgradu. - Razpoloženje med srbskim ljudstvom. - Srbska armada. - Moč in ureditev srbske armade. - Slika srbskega vojnega pozorišča. - Prorokovanje o Srbiji. - Framasonska roka. - V tretje gre rado. - Prvi boji. - Način srbskega bojevanja. - Slovenski častnik o načinu srbskega bojevanja. - Prvi boji pri Belgradu. - Boji za Šabac. - Podrobnosti o bojih pri Šabcu. - Mesto Šabac. - Zakaj so se naše čete umaknile iz Šabca. - Boji pri Višegradu. - Crtica.

Slike: Vojska. - Izročitev note. - Seja v Belgradu, pri kateri je padla odločitev. - Razmerje med našo in srbsko armado. - Avstrijski monitor »Körös« bombardira Belgrad. - Boji v obmejnih gorah. - Slika iz boja med našo in srbsko armado.

Uredil IVAN PODLESNIK.

Založila Katoliška bukvarna.

Delo izhaja v sešitkih vsakega 1. in 15. v mesecu. - CENA sešitku 60 vin., četrtletna naročnina za 6 sešitkov 3 K.

Prihodnji sešitek izide 15. t. m. in bo obsegal: II. Avstrija—Rusija.

Strašna bitka divja sedaj v Belgiji in Franciji. Listi poročajo: Morilna bitka na zadnjem koncu belgijskih tal niti ponoči ne miruje. Ponoči in podnevi strašno grome topovi na morju in na suhem. Nemška armada je bila ojačena iz Belgije. V Dünkirchenu neprestano grade trdnjave. Posebni dopisnik nekega angleškega lista opisuje boj ob Yseri, ki se je vršil v soboto ponoči, tako-le: V nedeljo zjutraj je plavalo po Yserskem kanalu 2500 mrtvih trupel. Voda je bila rdeča od krvi. Ceste v Dixmuiden so bile pokrite s kupi mrličev. Iz teh podrobnosti si je lahko ustvariti misel o divjosti boja, o silnosti nemškega napada in o vztrajnem odporu zaveznikov.

Romarski vlak na Sv. Goro. Vsen, onim, ki so se hoteli udeležiti romanja na Sv. Goro, se naznanja, da dobijo pri podpisnem proti izročitvi voznega listka vplačano svoto nazaj. — P. Marijofil, frančiškan, Ljubljana.

Francija ostane brezbožna naprej. V francoskih bolnišnicah so strežnice dajale ranjenim vojakom svetinje. Ko je to zvedel vojni minister, je razposlal na vse bolnišnice sledečo okrožnico: Opozarja se na to, da v mnogih bolnišnicah dajejo strežnice »Rdečega križa« ranjencem svetinje in druge cerkvene stvari. Imam čast prositi, da se strežnice opozore, da morajo biti glede verskega stališča popolnoma nevtralne. Prosim, da se prepove delitev takih reči ranjencem. — Tako! Francija niti svojim vojakom, ki so bili za domovino ranjeni, ne privošči majhne verske tolažbe. Tudi sedanje strašne nesreče ne odpro Francozom oči.

Zanimivo pismo iz Amerike nam je prišlo v roke. Pisal ga je neki slovenski fant, ki dela v Severni Ameriki. Pismo se glasi: Novic posebnih Ti nimam pisati. Novic bolj velikih imate dosti doma v Avstriji, kjer je toliko vojska. V tukajšnjih časopisih se bere, da ima Avstrija strašne izgube in da je že vse pobito. Kakor tukaj pišejo, je čuda, da je še kakšen vojak živ v Avstriji. Ali mi kranjski fantje ne verujemo, da bi bili tako slabi avstrijski vojaki. Listi tukaj pišejo, da Rusi in Srbi tako love avstrijske vojake kot muhe na limance. Mi vemo, da je to debela laž. Tukaj, kjer mi delamo, je tudi dosti Rusov, pa so tako zabiti in nemarni, da bi se jih jaz pet ne bal. Res je, da je ruska armada dvakrat večja kot naša, pa vendar imamo upanje, da bo zmaga naša. Z Rusi in Srbi, ki tukaj delajo, se tako grdo gledamo, da bi najraje skupaj skočili. Tudi se meni čudno zdi, da slovenski listi, ki tukaj izhajajo od Frank Sakserja, tako slabo pišejo čez Avstrijo. Saj je Frank Sakser vendar Avstrijec, Ljubljčan, pa tako slabo piše čez našo državo. Saj je vendar v Avstriji vzgojen. Radi tega bo dosti naročnikov izgubil. Pa naj ga Rusi in Srbi podpirajo, ker tako drži z njimi. Od kranjskih žuljev si je prej denar delal, sedaj mu pa vsak zameri, da tako piše. Mislimo, da so njegovi uredniki sprideni študentje, ki

v Avstriji niso mogli nikamor naprej priti. Prosim Te, pošlji mi en dober slovenski list, da ga bomo tukaj brali. Popiši mi tudi veliko novic. Pozdravljamo vse naše vojake z željo, da bi zmagali. Tvoj prijatelj M. M.

Pismo slovenskega vojaka iz ruskega ujetništva. Franc Širca, korporal pri 97. pešpolku, doma iz Postojne, piše svojemu prijatelju iz ruskega ujetništva tako-le: Mesto Rostov pri Donavi, dne 13. septembra 1914. Dragi prijatelj! Naznanjam Ti iz bolnišnice, da sem ranjen. Dne 26. avgusta ob pol 7. uri zvečer sta me zadeli dve ruski krogli v levo nogo. Dne 12. septembra sem bil operiran in mislim, da se mi bo zdravje povrnilo, ker se vsak dan čutim boljše. Tukaj v bolnišnici je za nas ranjene Avstrijce prav dobro. Ruski zdravniki z nami prav lepo ravnajo in tudi strežnice, ki nam rane obvezujejo, so prijazne. Druge civilne osebe dobro in dosti darujejo za jesti in kaditi. Še denar nam darujejo. Ko smo bili na bojišču, so nam ruski vojaki vode prinašali, rane obvezovali in nas stran nosili. (Pisec misli tu gotovo na rusko saniteto. Op. ur.) Tukaj nas je več Avstrijcev. Kdaj se vidi? Bog ve!

Veliko zanimivih pismen z bojnega polja dobivajo sedaj naši ljudje. Prosimo somišljenike, naj blagohotno taka zanimiva pisma pošljejo našemu uredništvu. Vsak rad bere, kaj pišejo naši vojaki z bojišč. Prosimo!

»Obrnilo se je.« V vojsko je šel tudi zakonski mož, ki je prej le prerad pil, zapravljal tedenski zaslužek, puščal ženo in otroke brez sredstev in ženo zvečer še pretepal. V vojski se je pa mož vendar le spomnil svoje ženi in otroku in jim pisal: Ljuba žena! Tu je hudo, ker moramo dostikrat stradati. S sovražnikom se bijemo. Piši, kako je sedaj doma« itd. Žena pa je odgovorila: »Ljubi mož! Pri nas se je sedaj vse obrnilo. Sedaj dobivam jaz za podporo denar in dobro izhajam. Ti revež sedaj stradaš. Proj si ti mene pretepal, sedaj pa drugi Tebe tolčejo. Te pozdravlja Tvoja žena« itd. — Ta dogodek je resničen.

Potresi. V Ljubljani in drugod po deželi se je čutil v torek, dne 27. pr. m., precej močan potresni sunek. Iz Italije se poroča, da je v nekaterih krajih v severnem Piemontu napravil potres precej škode. Več hiš je poškodovanih.

Tudi vlade spoznavajo sedaj, kakšen strup za ljudstvo je alkohol, ki slabši zlasti armade. Tako sta zapovedala v Parizu vojaški guverner in policijski prefekt, da se ne sme nikjer prodajati absint. Če se hoče iztrebiti alkoholizem, ki razjeda francosko pleme, morajo voditi Francozi križarsko vojsko proti alkoholu. Tako pišejo francoski časopisi. — V Rusiji se je obrnila ruska treznostna družba na cara in ga pozvala, naj za vse čase prepove vživanje žganja v Rusiji. Car je odgovoril družbi: »Ze dolgo časa imam sklep, da se trajno prepove prodaja alkohola po celi Rusiji.« — Tudi angleško časopisje se zavzema za

protialkoholno gibanje. — Vojska uči, da je alkohol zelo nevaren notranji sovražnik vsakemu ljudstvu, ki se mu uda.

Pisma in pošiljatve na vojne ujetnike in internirance v sovražnih državah. 1. Pisma je odprta in nefrankirana položiti v poštno trušice. Poleg čim mogoče najbolj natančnega naslova ujetnika ali interniranca mora biti na sprednji strani v levem kotu razločno zapisano: »Prisonnier de guerre«, na drugi strani pa mora biti zapisano ime in naslov odpošiljalca. Pri pismih, ki pojdejo na Rusko, je ime kraja, kamor je pismo namenjeno, zapisati razločno, a z majhno pisavo v spodnji levi kot, da ostane še dosti prostora prepisati krajevno ime v rusko cirilico. — 2. Denarne pošiljatve na vojne ujetnike ter internirance na Ruskem, na Srbskem in v Črnigori odpravlja tudi pomožni urad »Rdečega križa« na Dunaju I., Jasmirgasse 6, toda denar se mu mora poslati izključno v bankovnih tiste države, kjer se ujetnik ali interniraneec nahaja. Na Angleško, na Francosko in v Belgijo ni mogoče denarja pošiljati. Če naslov ujetnika ali interniranca ni popolnoma natančno zapisan, se ne more odposlati ne pisma, ne denar. Paketi se sploh ne morejo pošiljati nikamor.

»Slovenski Sadjar« poroča: Iz raznih poročil z dežele je uredništvo izvedelo in urednik se je na svojih potovanjih tudi osebno prepričal, da so letos sadjarji skoro povsod prav pridno sušili češplje in drugo sadje. Stare razkopane sušilnice so popravili, veliko naredili novih, dasi preprostih, vendar za silo prav dobrih. Gospodinje so kar tekmovalle med seboj, katera bo posušila več. Prav dobro! Dobro znamenje za prihodnost. Nikomur ne bo žal za trud, ki ga je imel s sušenjem, kar bo vse prav prišlo ob svojem času. Čuje se pa tudi že, da se pojavljajo po deželi brezvestni prekupci, ki ponujajo sramotne cene za suho sadje, da naj se nikari ne prenačijo in ne zametajo blaga za slepo ceno. Saj suho sadje počaka, gotovo bo pozneje dražje kakor je sedaj. Sicer pa ne vemo, če ga ne bomo potrebovali doma.

Strašna nezgoda na Opčinah. Iz Trsta poročajo 26. m. m.: Nocoj se je pripetila na postaji južne železnice na Opčinah strašna nesreča. Okoli pol dvanajste ure je šel 20 let stari Franc Vidrič, doma iz vipavske okolice, nekoliko vinjen čez železniško progo, kjer ga je zagrabil stroj št. 847, mu nalomil črepinjo in odtrgal levo roko. Dr. Belen mu je nudil prvo pomoč ter ga poslal z vozičkom v tržaško bolnišnico. Vidričevo stanje je brezupno.

Kolera v avstrijski armadi poenjuje. Število vojakov, ki so oboleli na kolero in na griži, se vsled ukazanih sanitetnih odredb stalno znižuje. Dobro se je izkazalo zdravljenje s krvjo in ogljem.

Državni prispevek. C. kr. ministrstvo za javna dela je dovolilo k zgradbi ceste Škofja Loka—kolodvor z mostom

čez potok Sušico državni prispevek v znesku 53.000 K, ki se izplača po ustavni odobritvi proračuna.

Nova živinska sejma. V Hotdršici pri Logatcu sta ustanovljena dva nova živinska sejma, in sicer 5. aprila in 21. novembra. Lega vasi je prav lepa in živine se prižene vse polno na sejm. Prodajalci in kupci se vabijo. — Zupanstvo v Hotdršici, dne 27. oktobra 1914.

Zopet dva mrtva oživala. Stotnik 87. pešpolka Jožef Kregar, ki je bil v seznamu izgub proglašen za mrtvega, ni mrtev, ampak se nahaja, kakor piše svoji soprogi v Celje, v ruskem ujetništvu. — Franc Skalar, ključavničar v ljubljanski tobačni tovarni, katerega sta žena in mati oplakovali za mrtvega, se je po preteku dveh in pol mesecev oglašil, da se nahaja ranjen v ruskem ujetništvu.

Francozinje polagajo vence na grobove nemških vojakov. Neki badenski list piše pod naslovom: »Naši grobovi na Francoskem«: Neka visoka oseba je obiskala grobove naših vojakov, padlih meseca avgusta in septembra na bregovih reke Oise. Našla je med drugimi dva velikanska groba, pokrita z vencii. Ob straneh sta bila napisana, katerih prvi se glasi: »Poklonile Francozinje nemškemu vojakom, svojim bratom v Jezusu Kristusu«. Drugi napis slove: »Nemškemu vojakom, našim bratom v Jezusu, umrlim daleč od svoje domovine, za katerimi jokajo njihove družine — molimo zanje!«

Pritev grob. Na pokopališču v Žalcu v Savinjski dolini je dne 25. m. m. neka gospa nameravala izravnat grob nekega sorodnika. Ko je z motiko brskala po prsti, je naletela na neko skrinjico, v kateri je bilo napol strohnjeno truplo malega otroka. Naznanila je zadevo žandarmeriji. Stvar se bo sodnijsko preiskala.

Popusti pridobninskega davka radi vojske. S cesarsko odredbo se dovoljujejo popusti pridobninskega davka industrijcem, trgovcem in obrtnikom, ki so posredno ali neposredno oškodovani po vojski. O popustih razsoja davčna oblast prve inštanca, kjer se morajo vložiti tozadevne prošnje.

Oče zabodel sina. V nedeljo, dne 11. oktobra zvečer je z nožem težko ranil posestnik Ivan Fortun iz Damlja št. 14, fara Vinica, svojega lastnega sina; ranil ga je na levi strani blizu srca. Vzrok tega žalostnega dejanja so bili vedni domači prepiri in družinsko sovraštvo. Oče se je drugi dan sam javil in dela sedaj pokoro začasno v zaporih v Črnomlju.

Uradno naznanilo o usmrtitvi 18 izdajalcev. Serajevski list je priobčil, uradno poročilo iz Tuzle, da je bilo ondi 20. m. m. po vojnem pravu usmrčenih 18 srbskih prebivalcev iz okraja Kladanj, in sicer radi zločina proti državni vojni sili, zagrešenega s tem, da namenimo niso naznanili sovražnikovega bližanja, dalje so imeli pod streho sovražne čete in jih oskrbovali z živim, jim služili kot vodniki in se de-

loma tudi na njihovi strani borili in udeleževali plenitve; končno so grozili mohamedanskemu prebivalstvu s požigom domov, ako istih samo ne zapustijo.

Bivši mehikanski predsednik Porfirio Diaz je umrl na Španskem.

Atentat na nekega našega poveljnika. Iz vojnega poročevalskega stana se poroča: Način ruskega vojskovanja se vsled poročila iz zanesljivega vira kaže v novi luči: Rusi so razpisali 80.000 rubljev nagrade za tistega, ki bi ujel ali usmrtil nekega našega vojskovodjo. S tem je pojasnjen k sreči brezuspešen atentat na nekega našega poveljnika. Tako se vojskujejo Rusi! 80.000 rubljev, to je okoli 260.000 K, za glavo nekega avstrijskega vojskovodjo. In v resnici je bil že poizkušen na tega poveljnika atentat, ki se je k sreči ponesrečil. Srbija je naročila morilce, da so ustrelili prestolonaslednika Avstro - Ogrske, Rusija pa podkupuje morilce, da bi se na zavraten način iznebila vojskovodij, katerih zmožnosti so ji nevarne. Srbija in Rusija si v tem lahko podasta roki.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ % brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dopisi.

Iz škocljana pri Mokronogu. Zelezobetonski most pri Čučji mlaki je gotov, stal bo z napisom vred blizu 20.000 K. Lep most je, z veliko odprtino, da bo lahko odtekala Radulja. To je že drugi most v župniji, ki nam ga je napravil naš deželni odbor. Ob tej priliki povemo onim, ki so toliko lagati in hujskali ob priliki ureditve deželnih doklad, da pride v našo župnijo na leto več kot še enkrat toliko deželnega denarja, kot plača naša župnija zemljiških doklad! Prispevek dežele za en sam naš most je večji kot znašajo vse doklade naše župnije v enem letu! Ali bodo hujskači sedaj tihi? — Naši ranjenci, ki so prišli iz Galicije znajo sedaj ceniti vrednost naših cest in delovanje deželnega odbora, ki tako skrbi za dobre ceste. Pravijo, da ko bi bile v

Galiciji take ceste kot so na Kranjskem, bi bilo stokrat lažje za naše vojake, ki morajo tam včasih do kolena po cesti gaziti blato in porivati topove iz avtomobile iz njega. — Zadnje čase pride večkrat kaka novica: ta in ta je padel v boju in potem roma cela množica sočutnih in nesočutnih ljudi k oni družini praviti žalostno in negotrvo novico. Prosimo, imejte vendar usmiljenje z ubogimi družinami, ne žalostite jih brez potrebe z negotovimi in neresničnimi novicami in če bi sempatja bilo kaj res, saj ni treba, da bi se vsak čutil poklicanega oznanjevati žalost. Tiho sožalje in dejanska pomoč je na mestu, ne pa nespametno besedičenje.

Voglje. Poljski družini Zadorožny je v tukajšnji vaški luži utonil 2 letni deček Marijan. Po nesreči je padel v vodo.

Iz Idrije. Zanimiv sklep je storil naš občinski odbor v petkovi seji. Ministerstvo oziroma vodstvo čipkarskih tečajev tirja naj občina prevzame stroške za kurjavo pri takih šolah. Pri nas se ne poučuje samo v čipkarstvu, temveč tudi v računskem in trgovinskem poslovanju. Učenka lahko dobi po dovršenem kursu službo kot kasirka ali prodajalka v mali trgovini. Naučno ministrstvo žrtvuje nad 5 tisoč kron za našo šolo in ministrstvo za javna dela je dalo več sob brezplačno šoli v erarični hiši. Le nekaj malega naj stori občina, po zimi naj kupi drva za kurjavo, da tudi ona pokaže, da želi take šole. V zadnji občinski seji je vseh naših 9 odbornikov glasovalo za kurjavo, 12 liberalnih in soc. demokratičnih proti, 5 se je pa glasovanja zdržalo. Prav lahko se zgodi, da nam sedaj šolo zapro, ker se naravnost terja od občine malega prispevka. 365 deklet obiskuje sedaj šolo in bodo brez pouka in brez nadaljnega izobraževanja. Kaj to pomeni za Idrijo si lahko mislimo v tem času, ko je čipkarska obrt radi vojske prenehala. V krajih, ktere je vojska obiskala, ne bodo kupovali kinča — čipke — ko gre za druge potrebščine trda, v Ameriko ne morejo, ker noben trgovec ne riskira tisočakov, ker lahko ladjo ujemo in blago zaplenijo. Tako sedaj noben trgovec ne naročuje in ne kupuje čipk in naše ženske so brez zaslužka. Sedaj je še delo v šoli vsled obč. sklepa v nevarnosti. Čudni so naši možje. Za realko preskrbe vse, kar stane nekaj tisočakov, za obrtno šolo so žrtvovali več stotakov, le za to šolo ni nekaj kron na razpolago. Vse iz zaslepljene zagrizenosti, ker je šola klerikalna! Neki odbornik, sam trgovec s čipkami, ni prihajal k sejam, a te se je vdeležil, da je mahal proti čipkarski šoli in za seboj potegnil narodnjake in demokrate. Kake bodo posledice, bomo še poročali.

Gospodarske vesti.

Pritožbe nemškega kmeta.

Povsod svetujejo zdaj kmetom, kako naj delajo in varčujejo z živežem, da bo mogla naša hrabra armada obstati na bojnem polju in ljudje po mestih dobro živeti. Kmetje se pogosto smejejo čudnim nasvetom, katere jim dajejo taki svetovalci. Zdaj je pa neki nemški kmet iz Bavarske v »Landwirtschaftliche Presse« tem gospodom naglas resnico povedal. Mož piše sicer o nemških razmerah, vendar se bo tudi našim gospodarjem zdelo, da jim prav iz srca govori. Priobčujemo torej nekaj njegovih misli:

Vedno se goni o zelo dobri letini. Pri nas smo imeli spomladi dež in jeseni dež. Mokro leto je pa vedno slabo. Navadno trosijo te govorce o dobri letini trgovci, ki bi radi poceni kupili. — Kdor ni pridelkov zgodaj spravil, jih v sedanjem vremenu ne more spraviti. Kako bomo ohranili svoje gospodarstvo? Vojni upravi smo morali dati svoje najboljše konje. Kdor je imel bolehnega konja ali mu je znal kako bolezen prigovoriti, je bil tako srečen, da ga je spravil kakor nerabnega srečno domu. — Kar so vjeli naši sovražnikovih konj, se je nekrmljeno in mršavo na dražbi prodajalo. Mešetarji so delali visoke dobičke. Tak junak je v enem dnevu pri enem konju zaslužil 400 M = 472 K. Zdaj se smejo taki konji le kmetom prodajati. — Konj za obdelovanje zemlje primanjkuje, da bi bili le naši vojaki toliko pametni, da bi vsakega konja, katerega dobe v sovražni deželi, vzeli sabo za nemškega kmeta. (Ta želja je pa malo huda!) Kako bi zdaj rabili vole za delo! Ni jih več ali veliko premalo. Brez vprežne živine kmet ne more obstati. Prihodnjo pomlad mora vsak svojo kobilo voditi; če noče zlepa, naj se ga prisili. — Veliko je ranjenih ali bolehnih konj, katerim ne prija hitra vožnja in nenavadna krma na bojnem polju. Vsi taki konji se v vojski hitro zavržejo kakor nerabni. Ko bi jih kmetom dali, bi se v hlevu in na paši hitro pozdravili. Saj ne bo zmanjkalo na kmetih ljudi, ki bodo radi postregli takim bolnim konjem, če jih bodo zastonj dobili. (Pri nas bi tudi radi.)

Na vojsko so šli vsi najboljši delavci. Saj je znano, da mora kmet največ krvnega davka plačati. Koliko izmed vzetih pride zdravih nazaj? Če nastopi letos zgodnja zima, kako bo?

Vedno priporočajo kmetom, naj pazijo, da se prav nič krme, noben krompirček in nobena pašna ne zgubi. »Kmetje, storite svojo dolžnost.« Kako, ko nimamo delavnih moči. Pisali so, naj se obrnemo na urade; na tisoče brezposelnih delavcev zastonj čaka. Obrnili smo se in naročili smo jih. Prišlo jih je zelo malo. In ti so zahtevali malo dela, veliko jela in obilno plačo. Vsako delo jim je bilo preteško, na kmetih dolgočasno in pusto. Hitro so izginili kakor kafra. Prišli so tudi študenti, ki so imeli najboljšo voljo delati za domovino. Toda kaj pomaga dobra volja, ko so bile roke že čez eno uro dela polne mehurjev in vse ranjene. Kdor ni vaje delal, se more počasi navaditi. Po mestih

in obrtnih krajih je na tisoče delavcev, ki vamo postopajo, ko so zdaj tovarne zaprte. Ti mislijo, da so kaj posebno dobrega napravili, če zijajo prenose ranjenec ali ob veselih novicah iz bojišč »hura« zavpijejo. To je seveda bolj prijetno in zabavno, kakor kmetom na polju pomagati ali v gozdu želod nabirati. Tam v mestih imajo vsakega za velikega reveža in pomoči potrebnega, ki nima dela. Vprašal sem — pravi nemški kmet — takega reveža, ki ni hotel delati, kaj bo potem, ko ne bo kaj jesti. »Potem bo vzeti tam, kjer je kaj za dobiti, pri kmetu,« odgovori lenuh. »Oho,« odvrne gospodar, »mi bomo to zimo ravnokotno trdi, kakor ste delavci zdaj jeseni. Sami bomo komaj shajali. Brez nas ne boste ničesar vzeli.«

Mi kmetje moramo imeti delavce, če hočemo obstati. Ker ima država oblast ukazati kmetom: »Ti boš dal sina v vojsko, ti boš sam nosil cesarjevo suknjo, ti boš dal konja in davke plačal,« mora imeti in izvrševati oblast, da lenuhom ukaže delati. Lenuhom se mora ukazati prav po vojaško: »Tukaj imaš delo, katero moraš dobro narediti. Če nočeš, boš ustreljen kakor vojak, ki pokorščino odreče. Za vse mora biti enaka pravica. Mi nimamo tako dobro nastlano, da bi mogli vse postopaje prehraniti. V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh,« je rekel Bog. »Kdor ne dela, naj tudi ne je,« je pristavil apostol.

Huda rana pri gospodarstvu je tudi kupčija. Glavni dobiček se vedno prekupcevi prime. Pred vojsko so plačevali mesarji prašiče 1 kg 72—76 pfenigov, meso so prodajali po 1.60 M. Pri vsakem prašiču, ki je tehtal 100 kg, je mesar zaslužil čistega 50 M = 59 K. Začetkom vojske je kupil draga prašička po 86 pfenigov, meso je sekal po 1.90 M = 2.24 K, torej zopet skoro polovico dobička.

Pri mleku spravijo smetano vedno prodajalci v mestu. Pri nas je v bližnjem mestu zakonski par, skoro brez premoženja in brez šol, ki prodaja na dan 300 litrov mleka. Mož in žena začneta delati zjutraj ob 7. in končala ob 2. uri popoldne. Vsak dan zaslužita čistega 18 M = 21 K 24 vin. Te svote ne zasluži kmet z vso družino, ki celi dan nima niti trenutek oddihljeja.

Priporočajo nam, da bi letos kupili veliko umetnih gnojil. Odkod naj pa kmetje vzamejo v teh časih denar? Ali bi ne bilo pametno, ko bi država rekla tovarnarjem: »Vi močje ste imeli dolga leta zlate čase. Zdaj pa dajte revnemu kmetu gnojila brez dobička, še malo v zgubo, saj vam ne bo zmanjkalo, da bo mogel prerediti to veliko družino v cesarstvu.« Potem, o potem bi naši kmetje res korajžjo dobili. Zdaj bi radi imeli, da bi država kar določila kmetom: »Ti ne smeš reveža odirati. Z naprej boš prodajal prašiče, vole, jajca, mleko, krompir in vse drugo po te-le nizki ceni. Višje ne smeš, če ne boš v luknji delal pokoro.« To se gotovo ne bo zgodilo, ker vsak lahko dela s svojim, kar hoče.

Koliko bolj pravično bi pa bilo, ko bi država ukazala kartelom: »Zdaj ne smete več odirati. Z naprej boste prodajali sladkor, železo, cement, cikorijo, žganje, usnje in vse drugo le tako visoko, kakor vas

stane.« Kaj pomaga kmetu visoka žitna cena, ko pa nima kaj prodati.

Radi bodo dali kmetje državi vse, kar potrebuje, toda za vse mora biti enaka pravica in enake dolžnosti.

Za naše gospodinje.

Zapovedi ob času vojske.

1. zapoved. Skušaj ohraniti v vseh okoliščinah svojo hladnokrvnost. Zmešnjave doma lahko povzročijo veliko škodo, ki se včasih ne da več popraviti.

2. zapoved. Ohrani zavest, da si ud naroda, ki je zmožen pozabiti v sedanjih resnih trenutkih vsa razžaljenja, nespozumljenja in prepire.

3. zapoved. Izvrši vsako delo, bodisi že doma, v poklicu ali v tujo pomoč s podvojeno skrbnostjo. Pridobila si boš samozavest, mir in zaupanje.

4. zapoved. Ne varčuj sebe, ne svoje domače pri delu, pač pa varčuj svoje in svojih zdravje. Zdravniki imajo brez tebe dovolj opraviti.

5. zapoved. Skušaj razširjati prijaznost in veselje okoli sebe, čeravno si sama v duhu pri svojih na bojnem polju in Ti je srce težko. Bodi postrežljivejša, kakor si kdaj bila v mirnem času.

6. zapoved. Obnašaj se tudi nasproti inozemcem, katerih vlade so nam sovražne, človeško. A obrni se od onih, ki so malenkostni, bojazljivi in strahopetni. Najbolj pa od onih, ki zahtevajo oderuške cene ali izkoriščajo bedo ljudi; oni so ostudnejši nego najostudnejša golazen.

7. zapoved. Plačaj vse v gotovini. Predvsem poravnaj stare račune. Če ti je neprijetno, si misli, da nosiš sama krivdo neplačanih računov. Odpovej se vsaki udobnosti in tudi najmanjšemu lepoticju, dokler ne bo vse plačano. Če pa imaš denar, daj ga v hranilnico ali banko in jemlji iz nje le toliko, kolikor sproti rabiš.

8. zapoved. Za svojo osebo bodi štedljiva v vsem, kupuj le, kar je potrebno in koristno. Narod, ki se bojuje za življenje in smrt, nima denarja za nepotrebne stvari. Če si pa bogata, pomagaj ljudem, skušaj dati zaslužka onim, ki so prišli ob delo in zaslužek.

9. zapoved. Daj za ranjence, za vojake na bojnem polju in za njih rodbine, kolikor le zmoreš. Tako je delala revščina vse čase in delila zadnji groš s tujo bedo. Tudi bogatin vé, da je podlo, zaklepati denar, ko drugi krvave. Umreti je težje, kakor plačati. Če imaš veliko, daj veliko, za zgled naj ti bo tista stara ženica, ki je dala tretjino vsega, kar si je prislužila celo življenje.

10. zapoved. Ne misli vedno le na sebe in na svoje domače, temveč na splošni blagor, da te ne oblije rdečica, ko se vrnejo zmagovalne čete. Čeravno nisi mogla storiti to, kar so storili oni, vendar si skušala doma po svoji moči pomagati domovini.

Kaj in kako se pošilja vojakom na bojno polje.

Vojaška oblast je dovolila zopet pošiljati po pošti obleko vojakom na bojno

polje. Za sedaj so se otvorile naslednje številke: 9, 11, 21, 31, 33, 34, 39, 40, 44, 45, 46, 49, 51, 55, 61, 66, 68, 69, 76, 78, 81, 84, 85, 88, 95, 96, 106, 111, 113, 119, 140, 151, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 211, 212, 300 do 311.

Posiljati se sme le obleka, perilo in črevlji. Najpoglavitejše za vojaka, kakor za vsakega človeka so tople noge, zato je zanje prva skrb. Nekoliko si vojaki sami pomagajo s tem, da zalijejo šive pri črevljih s smolo, usnje pa napoje z oljem; tako pripravljena obutev se skoraj ne premoči. Krpa iz lodna, ki ovije nogo nad gležnjem, kakor delajo hribolazci in lovci, obvaruje nogo mraza in mokrote. Doma pa lahko spleteš iz mehke, dobre volne 50 centimetrov dolge kolenice. Pletejo se kakor ženske nogavice brez stopala, spodaj se prišije 2 centimetra širok usnjen pas, da se kolenica ne zvije, ko vojak obuje črevlje. Volnene nogavice so tudi tople, bolj pripravne so mehke volnene krpe »šufecen«, ki so tudi pri našem vojaštvu bolj v rabi. Vojak tesno ovije nogo s krpo, ki ne dela nikake gube, kar je pri hoji velike vrednosti, gube hitro ožulijo noge.

Če stoji vojak le bolj na straži in nima veliko hoje, ohranijo črevlji iz zajčje ali kamelne dlake zelo toploto. Taki črevlji morajo biti precej veliki, ker se obujejo čez prvo obutev.

Zelo občutljiv za mraz je hrbet. Zato se telo v niki iz ovčje kože najbolj priporočajo; če se teh ne more preskrbeti, volneni telovniki tudi dobro grejejo.

Zoper grižo, ki tako rada napada vojake, je treba zavarovati trebuh. Sama lahko spleteš iz volne pas ali pošlješ vojaku 36 cm širok in približno 150 cm dolg kos blaga iz čiste volne (flanel) ni 3 varstvene igle. Blago se tesno ovije okrog života in pripne z iglama, trebuh je zavarovan in ostane gorak. Vojak tudi lahko porabi flanelo, da si ž njo ovije prsi, če je potrebno, vrat ali pokrije noge, ko počiva.

Posebno občutljive za mraz so roke in ušesa. Zato so potrebne zapestnice ali rokavice s palcem in dlanjo, obute lahko sama spleteš. Kupijo se tudi rokavice iz tenkega usnja, na zgornji strani obšite z volno.

Za varstvo ušes se pleto pasovi in za sneženo vreme snežne čepice.

Obnoviti morajo tudi perilo, zato je potrebna topla srajca in spodnje hlače.

Vso obleko pošlji iz dobrega blaga, tukaj ne smeš štediti, le volna greje, blago iz bombaža (pavole) za toploto ni veliko vredno. Obleka, ki se vidi, kakor: kolenice, snežna čepica, pas v varstvo ušes, mora biti iz sive volne.

Pripravljeno obleko zavij v voščeno platno ali zravnaj v zabojček, da se ne zmoči na potu, ki je včasih zelo dolg in poln ovir. Več kakor 10 kg ne sprejmejo na pošti. Za 5 kg je plačati 60 vinarjev, za vsak kilogram čez pa po 10 vinarjev.

Ker sta mraz in mokrota že zelo občutna, posebno ponoči, in večina vojakov prenočuje največkrat na prostem, ne odlašaj predolgo. Hitra pomoč je dvojna pomoč.

Vernih duš dan 1914.

Na bledem konju divje jaha Smrt,
Zastavo v rokah — s truge črni prt —
reži se v živi svet in krohota,
da ji čeljust koščena klopota:

»Gostija, ki je svet še videl ni,
pijače čezinčez: človeška kri,
in godci: sabelj žvenk in grom topov
in pevkanje: stok sirot in jok udov.«

»Na gostje vabim: danes god je moj,
družice tri pa vabijo z menoj,
vse zale, ljubke, sladke, kakor jaz,
prisrčne, mile, kakor moj obraz.«

»Iz bronra prva plašč ima sešit,
lase iz sulic, jeklo mesto kit,
v očeh svinčenih plamen se kadí,
z železnih prstov se ji kri cedi.«

»In druga, lepa, kakor volkodlak,
in jasna, kot jesenski mlajev mrak;
objame te in drob se v ognju vžge,
poljubi, smrtni pot te oblije.«

»Pa tretja: votlo, vdrto nje oko,
viseča ustna, koža, kost samo;
brez solz — vročnica sproti jih suši,
brez stoka, brez glasu — ni zanj moči.«

»Hej, to bo ples, le dvigajte peté,
najčvršči plesalci že skup hite:
kragulj in krokar in krdel pestovk
in gladni črv in krvižejni volk.«

»Družice moje so zares brhké,
zagledaš jih, lasje se ti ježe.
Na delo Vojska, Kuga, Lakota!« — — —
V krohotu bela Smrt naprej divja.

Na križu Jezus sredi grobnih leh,
na ustnah mir, ljubezen v očeh,
roke prostira čli svet objet,
na svojem sladkem srcu ga ogret:

»Nimaš jih, svet, skrbi tako črnih,
ni je, Adamov sin, ni je bolezní,
da ne preženeš jih, ne preboliš je,
če se okoplješ v moji ljubezní.

Nimaš solzâ jih, solzna dolina,
da jih moj dihlej ne posuši,
nimaš je rane, da je ne izceliš,
če jo omije Rešnjâ Kri.

Nimaš, srce, je bolečine,
da ti na mojem srcu ne mine,
nimaš ga groba, kruta Smrt,
da ne bo enkrat spet odprt.«

Stiri kitice znane pesmi.

1. Vojakom ne alkoholal

Splošno se misli, da vojakom, posebno onim, ki pridejo domu na dopust, se mora prijaznost izkazati s tem, da se jim da pijače, kolikor je morejo vesti ali pa — še malo več. To ima svoj vzrok še v stari veri in stari navadi, po

kateri ljudje ne znajo drugače veseli biti in veselja razodevati, kakor s tem, da prav brezumno pijejo in za pijačo dajejo. »Zdaj pa pij, kolikor hočeš, bom jaz dal zanj; alo, pijače gor!« — to je stara pesem ob vseh takih prilikah in višek vsega, s čimer ljudje svoje veselje in svojo naklonjenost pokazati. — Posledica tega so razni neredi; in ko vojak pride vinjen ali prepozno v vojašnico, je kaznovan on ali pa drugi zaradi njega. Zgodilo se je že večkrat in se še godi, da vojakov ne puste več domov, ker so prihajali pijani nazaj. Tudi smrtni slučajji so se že primerili. Zares lepa prijaznost, ki pahne človeka v nesrečo!

Ljudje božji, kdaj vas bo že vendar malo luč obsijala, da boste znali veseli biti in veselje drugemu pokazati še na kak drug način, kakor s tem, da ga zalijete s strupom?!

2. Tudi ženske ga cukajo.

Velikokrat se sliši, kako da zdaj pridno pijančujejo nekatere žene, ki imajo može ali sinove pri vojaki, pa dobivajo podporo, da imajo s čim si ga privoščiti. Seveda ne vse, ampak nekatere. Take tudi govore ali pa vsaj same pri sebi mislijo: Da bi le vojska še kaj dolgo trajala; tako dobro se nam še ni godilo nikoli kakor zdaj! Primerilo se je že, da se je taka ženska napila tako, da je obležala in so jo morali kot kladno na voz naložiti in domu peljati. — Take osebe, ki državno podporo zlorabijo, bi morali poklicani faktorji povsod prav resno prijati, in če ne pomaga, jim podporo odtegniti; kajti državna podpora je za potrebo, ne pa za potuho, saj jo bodo morali davkoplačevalci s krvavimi žulji skupaj spravljati! Plačevanja po končani vojski bodo že itak ogromna; in poleg vsega drugega naj ljudje plačujejo še žensko pijančevanje!

3. Kolera za »Florjan« in njegov žep.

Po ljubljanskih voglih vidite nabite rdeče pisane plakate, ki vam z vso gotovostjo zatrjujejo, a kdor izpije vsak dan toliko in toliko »Florjana«, ne bo dobil kolere. Kolere se pa vsak boji, torej le pridno po »Florjanu« — z drugo besedo: po šnopsu, kajti Florjan je samo malo poslanjen in z nekaterimi primesmi pomešan šnops. Silno preprosto sredstvo! Da nismo že prej vedeli zanj! Gospodje zdravniki, da ste tako nevedni in se trudite z vsemi sredstvi omejiti kolero! Zaukažite vendar, da mora vsak deželan dvakrat na dan piti »Florjan«, in kolera bo pregnana. Ves strah pred njo bo zgínil v — žepe Florjana. Kajti razume se, da je to vse skupaj voda na Florjanov mlin — hočemo reči: žep.

Čudimo se — in kakor čujemo, se čudijo tudi gg. zdravniki — da javna oblast dopušča take plakate, s katerimi se ljudstvo samo na zvit način zapečuje k še večjemu šnopsanju in s tem bolj in bolj disponira za razne bolezni. Kajti šnops jih je doslej pri nas veliko več pokopal kakor kolera. Neki sloveč zdravnik je nekje ob času kolere rekel,

da bi se moralo zapisati na vse žganjarne: Tu se prodaja kolera.

Apeliramo na poštenje vseh slovenskih listov, da take sleparske inserate opusté!

4. Primorska pa Kranjska.

V goriškem »Novem Času« beremo in tudi iz drugih virov vemo, da je c. kr. namestništvo v Trstu izdalo za Trst in za celo Primorje odredbo, po kateri je točenje žganja ne le ob nedeljah in praznikih popolnoma prepovedano, ampak je tudi ob delavnikih dovoljenc točiti žganje samo od 9. ure zjutraj do 5. ure popoldne; torej v času, ko so ljudje pri delu. To je vsekakor bolj primeren prepoved ob času draginje, kakor prepovedovati »zoper« draginjo nedolžne glediške igre (Logatec)! — Primorska deželna vlada je s tem odlokom napravila — najbrž iz lastne inicijative — energičen korak, kakršnih na Kranjskem v tem oziru nismo vajeni. češ, da obstoječe postave ne dovoljujejo kaj več storiti. Kako da je na Primorskem z enim mahom mogoče storiti to, česar na Kranjskem postava ne dovoljuje? Kdaj vremena Kranjcem v tem oziru bodo se zjasnila?

»Sveta vojska«.

Listek

Zemlja.

Povest sedanjih dni. Piše Ivan Podlesnik.

(Dalje.)

Sodba se je imela takoj uveljaviti. Zato je skrbel stari Šimenc. V ponedeljek sta šla skupaj iz cerkve z Lojzetovim očetom. Šimenc je napravil tako, da sta ostala zadaj za drugimi.

»Kaj pa tvoj fant?« je vprašal Šimenc Kovaču.

»Leži; menda so se zopet dali. To je križ!«

»Križ je križ z otroci, ako nočejo biti pametni.«

In šla sta v tem pogovoru dalje mimo njiv.

»To pa lahko rečeš svojemu fantu, da naj da krog moje hiše mir. Jaz nočem, da bi imeli ljudje kaj govoriti. Moja hiša je poštenim ljudem po dnevi odprta.«

Sedaj je začel tudi Kovač slutiti, kje so se dali.

Iz nadaljnega pogovora je Kovač spoznal, da bi se Šimenčevi ne branili Lojzeta. To mu je dopadlo. Ko je prišel domov, sta ropotala z Lojzetom. Iz ostrih besed o žalosti in sramoti, ki jo dela, se je razvilo namigavanje, da bo treba resno vprašati.

»Da boš prišel enkrat k pameti in da bo mir pred teboj. Če boš pameten, se ti ne bo nič hudega godilo,« je dejal Šimenc.

Tako je bilo sklenjeno. Jeseni naj bi bila poroka. Denar bo povečal kup denarja. To je bilo glavno. Vse drugo se je Lojzetu odpustilo tudi v Šimenčevi hiši. Za srečo v zakonu ni nobeden vprašal. Saj je bilo denarja dovolj na obeh straneh. Trdni gruntje so bili to, na katerih je vladala želja množiti in pomnožiti.

Ana je izlila bol svojega srca v pismo, katero je napisala prihodnjo nedeljo Lovrencu. Ko je napisala, ji je bilo lažje pri srcu. Drugo jutro pa je pismo raztrgala.

Vsa drugačna je postala odkar je bila nevesta. Tisti, ki so sodili, da je ošabna, so imeli mnogo govoriti o njenem ženinu, nji in Lovrencu.

V resnici pa je bilo z Ano tako-le. Cvet ljubezni v njenem srcu ni bil nikdar dozorel. Ljubezen pa je kot cvetni grm. Ana je pustila, da je bil ta cvet prej strt. Sama ni imela moči, da bi cvet ohranila. Razvil se je v njej v letih, ko je bila še premlada, da bi mislila na posledice. Nekaj je bilo sedaj strtega v njej. Bol je bila v njej, z delom vsakdanjega življenja pa je uničila to bol in v nji se je naselila neka moč, ki je mejila na kljubovalnost.

Pot iz njene mladosti je vodila preko strtihih cvetov. Bila je nagla ta pot.

»Res ne kaže drugače,« tako si je kmalu mislila in se navadila.

Mnogo je žen med našim ljudstvom, katerih pot iz mladosti je šla tako. Navadno so to dobre, trdne kmečke gospodinje.

Sestra Micka je pisala Lovrencu v Vipavo.

V solzah so bile napisane besede polne hrepenenja, da bi prišel kmalu domov, da bi ji olajšal težave, ki so prišle nad njo po moževi smrti.

»Kamor stopim, kamor primem, povsod se mi pokaže, kako slab gospodar je bil ranjki. Koliko stvari nisem prej videla, kar vidim sedaj. Hlapca bi morala imeti za delo. Zmerom moram najemati. Denarja pa tako manjka. Lovrenc, sedaj šele prav vidim, kako stokrat mora človek premisliti, ko se ženi.

Ce še ne veš, ti povem, da je Šimenčeva Ana nevesta. Kovačevega Lojzeta bo vzela. Če si kaj mislil na njo — pa kaj boš mislil v tvojih letih — naj ti ne bo hudo. Ana ne bo imela pri Lojzetu sreče.

Prošnjo smo oddali; da bi bila kmalu rešena in ti že doma!»

Lovrenc je prejel to pismo in obenem poziv, da pride k sodišču radi polnoletnosti.

Kar mu je pisala sestra o Šimenčevi Ani, mu je bilo novo. Tako novo mu je bilo, da je pozabil na vse drugo in čutil je, kot bi mu nekdo presekal življenje. Pa samo malo časa. Okorajžil se je in podal pri sodišču izjavo, da je zadovoljen, da se polnoleti.

Ko je pa prišel večer in je ležal na svoji trdi vojaški postelji, tedaj pa se je bol srca razlila. Razlila se je bol po srcu, da je bilo Lovrencu hudo kot ta-

krat, ko je zagledal svojo mater na mrtvaškem odru. Solze so mu prišle v oči.

»Samo zate cveto nageljni, samo tebi ostanem zvesta,« tako je govorila še pred tedni.

Danes pa cveto nageljni njenega srca Kovačevemu Lojzetu.

Solnce je že zavriskalo za gorami ko se je Lovrenc še vedno pogovarjal s svojim mladim življenjem in z dnevi ki so bili. Tisto noč ni spal.

Ko pa je vstal, je bilo v njegovem srcu polno poguma.

»Pa naj jo ima, le naj jo ima,« si je rekel parkrat.

Storil je tisti dan velik korak v svojem življenju. Srečalo ga je spoznanje, da je pot težka. Zarezale so se mu v obraz prve možgane poteze. Strti cvet srca je sunil v stran in šel naprej po poti . . .

VI.

Kovačev Lojze ni mogel pozabiti Lovrenčevega nastopa velikonočno nedeljo in tudi ne Lovrenčevih pesti, ki jih je moral občutiti pod oknom sedanje svoje neveste. Eno zadoščenje mu je bilo dano. Šimenčeva Ana je bila njegova nevesta. To mu pa še ni bilo dosti.

»Lovrenc ne sme domov,« tako je sklenil.

Nekega večera je v kuhinji pri »veseli vdovi« skoval ovadbo na okrajno glavarstvo. Polno laži in sumničnej proti Lovrencu je napisal. Podpisati se na te laži seveda ni imel poguma.

S tem je Lojze dosegel samo toliko, da se je rešitev prošnje za Lovrenca zavlekla. Žandarmerija je poizvedovala po vasi, če je res, kar je stalo v ovadbi. Toda vsak izmed mož, ki je bil vprašan, je mogel samo zanikati in povedati o Lovrencu, da je priden fant, kar so orožniki tudi poročali na glavarstvo.

Medtem se je pričelo na Mrakovi žagi živahno življenje. Vozniki so imeli mnogo opravila in težko jih je bilo dobiti, ker so začeli tudi most v vasi podirati in zgraditi novega.

Prišli so laški delavci in vsa vas je poživila. Na prostem, blizu starega mostu, so imeli napravljeno barako, v kateri so kuhali in spali. Njih polir, mlad, kodrolas fant, pa se je nastanil pri »veseli vdovi«.

Vaščani so imeli priliko seznaniti se z življenjem laškega delavca; spoznali so, da je to življenje borno, razumljivo pa tudi, zakaj gre Lah na tuje delat in zakaj more vsako leto od svojega zaslužka poslati lepo vsoto domov. Polenta in sir sta bila vsakdanja hrana tem ljudem. Vina ali žganja ni pokusil nobeden. Ob nedeljah tuptam kak kozarec.

Nedeljo so spoštovali. Bili so sinovi verne, katoliške Zgornje Italije, kjer laško framonstvo med ljudstvom še ni našlo tal.

Mnogi izmed njih so imeli brate ali sorodnike v vojski v Tripolisu, zato je bila vojska med njimi predmet pogovorov v prostih urah. Njih polir je raz-

umel nekoliko slovensko in zato je rad posedal v družbo mož ali fantov.

Kovačev Lojze je kmalu po prihodu Italijanov pravil, da hodi polir za Reziko. To je prišlo polirju na uho.

Nekega večera je bila zbrana večja družba fantov krog mize, pri kateri je sedel tudi polir.

»Vam dopade Rezika,« je vprašal Sirčev Jernej polirja.

»Dopade — no, veselo dekle in za poje lepo.«

Pogovor je šel naprej in ker je polir videl, da se fantje nekaj muzajo, je potegnil iz žepa listnico in pokazal fantom sliko mladega dekleta.

»Poglejte, fantje, tako je pri nas. To je moje dekle, kateri sem obljubil zvestobo in roko. Mnogo grem po svetu, vsako leto sem samo par mesecev doma, pa ga ni, da bi mi mogel očitati da svoje obljube ne držim. Tako je pri nas.«

Fantje so nekam neverjetno gledali mladeniča.

»Res je tako! Tudi naša dekleta so poštena in delavna. Naš rod je rojen, da služi po svetu kruh svojim družinam, zato je treba, da so naše žene in dekleta poštene, da se lahko zanesemo na nje, ko gremo od doma po svetu. Mi pa jim moramo vračati zvestobo za zvestobo.«

»Ne rečem, da tudi pri vas ni tako, toda vsled našega življenja, ki je vandravsko, je zvestoba naših žen bolj preizkušena.«

Jernej je zasakal pogovor na vojsko v Tripolisu, ki je bila tedaj.

»Naše ljudstvo, vsaj v Zgornji Italiji, ni za vojsko. To stane denarja in življenj. Zemljo, ki jo pridobimo, bo moralo naše ljudstvo drago plačati. Mi pa služimo denar v tujini.«

»Pa vendar komaj čakate, da bodede udarili po nas,« je dejal Kovačev Lojze.

»To bi bila največja neumnost, katere si mi ne želimo. Poznati bi morali našo zemljo in videli bi, da ta zemlja ne more rediti množštevskih naših rodbin. Mi smo navezani na zaslužek zunaj naše zemlje. Ravno v Avstriji in Nemčiji največ zaslužimo. Zakaj bi si potem želeli vojske z Avstrijo!«

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

XCI.

Vrli naši vojaki. — Krepak odgovor Srbom.

Iz pisma, ki je došlo z južnega bojišča posnemamo: Dež je prenehal padati in semtertja je že solnce posvetilo izza oblakov. Mi smo mirni v naših okopih, šele zvečer se prične »paljba« kakor pravijo Srbi. Kakih sto korakov smo oddaljeni eden od drugega ter si skupno dopisujemo. V megli se priplazimo do drevja, pa pribijemo pismo na hrast. Zjutraj je že odgovor. To je si-

cer nevarno, ali naši ne bi zamudili niti minute, da ne bi dali Srbom primeren odgovor. Neki dan so nam Srbi pisali:

»Hrabri cesarski 78. pešpolk Pridi k nam in odloži orožje. Imamo vsega: novokuhanega žganja, ovinovine, sladkega, karkoli vam srce poželi. Živela koalicija!»

Mi smo jim odgovorili:

»Hrabri 20. polk! Zastonj se boriš! Položi orožje in pridi k nam. Mi imamo fino pečenega kruha, sol, imamo telečje meso in biftek (tega bodo dobili vaši častniki) imamo liker, vino, šampanjec in izvrstne piške. Ovna vam darujemo. Naš cesar in kralj Franc Jožef bo Vaš vladar, ako Bog da in sreča junaška. Živela Hrvatska!»

In zares, hrane imamo dovolj. Pri Srbih je slabo, kakor pripovedujejo uskoki in ujetniki. Nimajo ničesar, da bi oblekli, a zima je pred vrati. Ostani zdrav in ne boj se za me. Uničiti hočemo sovražnika, čeprav bi pri tem vsi padli.

Tako pišejo naši vojaki. Vsak dan dobimo pismo z bojišča in iz vseh veje hrabrost in odločnost.

XCII.

Kako Srbi ljudstvo goljufajo.

Ze večkrat smo navedli po tujih časopisih in brzojavnih dopisnih uradih, kako Srbi goljufajo ljudstvo, posebno vojsko: Srbsko vojno ministrstvo tekmuje z vlado v laži in goljufigi. Vojska je celo izdajala poseben časopis »Ratni Vesnik« = vojni vestnik, v katerem je fabricirala brzojave in lagala o zmagah srbske vojske. Po srbskih vesteh bi izgledalo, kakor da sta Avstrija in Nemčija izginili s tega sveta. Par primerov: Naši so ujeli nekje pri Han Pijeska štiri Srbe-vojake, in — ker je njihovo pripovedovanje mnogo veljalo in izdajalo podatke o položaju, gibanju in številu srbske vojske — so jih odpeljali v Sarajevo. Ko je vlak prišel do Zenice, vpraša eden ujetnikov: Ali gremo v Zagreb?

Kakšen Zagreb? Ali ne vidiš, da smo v Zenici? — je bil odgovor enega spremljevalca; mi gremo v Sarajevo.

Ali niso naši v Sarajevu? — vpraša zvedavi ujetnik. Srb se nato malo zamisli, nato odgovori ves jezen: E, to so nas goljufali! Nam so pravili, da je Pašić že en mesec in pol v Sarajevu! Ali je kraljevič Aleksander v Budimpešti? Tudi na to vprašanje so mu spremljevalci odgovorili, da ne. Vojake so doma sleparili, da se prestolonaslednik Aleksander že mesec dni nahaja v Budimpešti.

Srbski ujetniki so se tako sami prepričali, da se njihova vlada bori samo z lažjo in sleparenjem nevednega ljudstva.

XCIII.

Kako so Rusi oblegali Przemysl.

Iz poročil, ki jih pošiljajo vojni poročevalci, posnemamo naslednje opise krvavih dogodkov, ki so se od 18. sep-

tembra do 8. oktobra godili pred Przemysom. Hočemo te dogodke nekoliko natančneje opisati, ker obleganje Przemysla in pa poraz Rusov pred to našo trdnjavo je eden največjih dogodkov te vojske.

Po tritedenskih zelo krvavih bojih, v katerih so hoteli Rusi z vsemi sredstvi udreti v trdnjavo, so pustili gore mrličev. Svojo nalogo je trdnjava pod poveljstvom podmaršala Kusmaneka sijajno izpolnila in je odbila vse napade. Rusi so izgubili 40.000 mož. Trdnjavske čete so se vojskovala z neprekosljivo hrabrostjo. Na posameznih krajih je došlo do vročih bojev mož z možem; v teh bojih so vedno zmagali deli naših čet, dasi so vojskovali ruski vojaki obupen boj, ker so jim za hrbtom grozile lastne strojne puške, da jih prisilijo prodirati. Dejansko so streljale ruske strojne puške večkrat v svoje lastne vrste. V mesto Przemysl so padali tudi šrapneli, a mesto je le malo trpelo.

Dne 16. septembra so se prikazali Rusi prvič pred trdnjavo. Sovražnik se je obotavljaše približeval. Najprej so prišli kozaški oddelki, za njimi pehota; kmalu za temi pa velike mase vojaštva, ki so kakor železni obroč obkolile trdnjavo.

Sovražnik se je zelo težko približeval, ker je vsak čas izpadla posadka iz trdnjave ter s tem pokazala svoj ofenzivni duh. Vsak korak so morali plačati Rusi s težkimi žrtvami. Naši topovi so izvrstno delovali že na veliko daljavo.

Dne 2. oktobra smo zapazili zunaj na polju veliko belo zastavo, ki se je počasi približevala našim črtam. Prišel je parlamentar, neki podpolkovnik ruskega glavnega štaba. Častniki našega glavnega štaba so spremili parlamentarja, ki je imel zavezane oči, v trdnjavo na posvetovanje. Parlamentar je prinesel pismo poveljnika oblegovane vojske, ki ni bil nihče drugi kakor Bolgar Radko Dimitrijevič. V pismu poziva naše poveljstvo, da mu izroči trdnjavo.

Dne 5. oktobra so Rusi energično naskočili našo jugovzhodno fronto in obenem na drugih stranel uprizorili demonstrativne juriše proti drugim fortom. Takoj smo spoznali sovražnikov namen, da hoče z močnim razvojem sil in groznim bombardiranjem iz 8-, 10-, 15-, 18- in 20 kaliberskih topov po vzoru Odrina, ali celo Lütticha tudi z mornariškimi topovi z naskokom osvojiti trdnjavo, katera je stala neomajno v tem silnem ognju.

Naskok se je pričel 6. oktobra in je trajal brez prenehanja 72 ur. Vsi napadi so bili razbiti od naših hrabrih čet, ki niso niti v ognju najtežjih ruskih topov izgubile hladnokrvnosti. — Naše moštvo je streljalo z velikim uspehom. Posebno velik je bil učinek streljanja pešcev, strojnih pušk kakor tudi topničarjev. Rusi, prezirajoči smrt, so zopet napadli, pri čemur so si znali izvrstno pomagati s kopanjem strelnih jarkov. Tudi rusko topništvo je izvrstno delo-

valo, ali z zelo majhnim uspehom, ter se je mogla škoda na trdnjavi takoj popraviti. V mesto samo je padlo malo granat, posebno blizu zgradb poveljništva. Utrdbe same so bile malo poškodovane. Neka utrdba je bila zadeta na 250 krajih, ali je ostala popolnoma nepoškodovana. Oblegovalna vojska je štela pet zborov, največ takih čet, ki so bile nalašč izurjene za oblegovalne boje.

Neki poročevalec poroča 14. t. m.:

Dne 8. oktobra je napad prenehal. Ruske čete so se umaknile in naše čete so jih energično preganjale. Umikanje je bilo podobno begu. Medtem je bila ofenziva naše glavne vojske tako uspešna, da je sedaj Przemysl svoboden. Samo na vzhodni fronti še demonstrirajo ruske čete, najbrž da skrijejo svoje umikanje. Kanonada traja danes dne 14. oktobra od ranega jutra. Z dovoljenjem trdnjavskega poveljnika sem obiskal dan pozneje utrdbu v skupini Siedliczka. To je edina točka v trdnjavski črti, kjer so Rusi v noči od 7. na 8. oktobra prodrli skozi različne ovire, ali hvala junaški posadki katera se je borila tri in pol ure proti petkrat močnejšemu sovražniku, dokler ni prišla pomoč. Rusi, ki so prodrli, so plačali svoje drzno podjetje s smrtjo ali pa so bili vjeti, nobeden se ni vrnil. Še sedaj se vidijo sledovi grozne bitke, ki nima, kar se tiče grozovitosti, para. — Hrvatom morem sporočiti, da je bil eden njihovih sinov, in to nadporočnik v prvem topniškem polku z Dunaja, Janko Švriljuga, rodom iz Zagreba, poveljnik te utrdbu.

Gromenje topov iz okolice, kjer se je vršil velik boj, sem čul ves čas, odkar sem bil v trdnjavi. Od časa do časa so topovi posebno močno gromeli. Z dovoljenjem trdnjavskega poveljnika sem obiskal neko utrdbu, vodil nas je njen poveljnik, je bilo zelo zanimivo. V štiridnevnem boju je bila utrdba petstokrat zadeta, blizu utrdbu je pa padlo približno 6000 krogel. Iz utrdbu same se je tritisočkrat ustrelilo. Sovražnik se je približal utrdbi do 700 korakov in je izgubil 5000 mrličev. Naši so izgubili le enega mrtvega in sedem ranjencev. Poškodbe, ki so se zadale utrdbi podnevi, so se vedno ponoči popravile. Poveljnik ji je nadporočnik Mikes. Okolica utrdbu je bila popolnoma prazna in preprežena z žičnimi ograjami. Zadnja stran utrdbu se najlažje primerja z vinskimi kletmi. Na vse strani vodijo vojne železnice in brzojavne žice k zalogi municije. Na drevesih so se nahajala opazovališča za vodstvo ognja.

V Przemyslu so se borili tudi deli našega III. zbora.

Vprašanja in odgovori.

I. Č. Z. Obrnite se sami, ali pa žena na zastopnika deželnega odbora v vaši okrajni komisiji in mu pojasnite svojo reč. Morda se mu posreči v komisiji prodreti. Pritožbe ni nikamor.

F. V. Vrdnik (Slavonija). Najzanesljiveje bodete izvedeli, ako se obrnete na poizvedovalni urad »Rdečega križa« na Dunaju. Mi tudi ne vemo drugega, nego da je vprašani med ranjenci 17. pešpolka. Poizvedovalni urad vam bo morda vedel povedati, v kateri bolnišnici so ranjeni nahaja.

J. K. Ž. Naj napravi prošnjo. Če pa jo je že in je bila odbita, nam naznani-te vzrok odklonitve.

V. J. Ali je že napravil prošnjo? Če še ne, naj jo napravi.

Dobre knjige.

»Tolažba dušam v vicah.« Molitvenik, priredil župnik Fr. Bleiweis. Cena z rdečo obrezo 1 K 30 vin., z zlato obrezo 2 K, najfinejši šagrin 2 K 60 vin. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Priporočamo ta molitvenik, ki je izšel pred kratkim v novem natisu. Molitev za mrtve je sv. Cerkev vedno priporočala kot posebno zaslužno delo. Letos je pa spomin na mrtve, posebno na one, ki so darovali življenje na bojnem polju, še posebno oživel v naših srcih. V pismih naših vojakov z bojnega polja, zdravih in ranjenih prevladuje prošnja do domačih »molite za me!«. Še globokeje pa nam sega v srce nema prošnja onih, ki jo ne morejo nič več z besedo izraziti. Daleč tam na rusko-poljskih planjavah ali na krvavih bosensko-srbskih tleh so mnogi naši vojaki samotno umirali in umrli. V dolžih vrstah so položeni k večjemu počitku; brez cvetja in lučic ostanejo njih grobovi in kmalu bodo poteptana tla, ki jih krijejo. Mi pa, ki smo ostali doma, smo dolžni, da gremo mrtvim junakom na pomoč. Sv. Cerkev nas poziva, da velja naša molitev in daritev posebno v mesecu novembru dušam v vicah.

Izšla je »Vojska v podobah«, to je prva vrsta ali skupina vojnih razglednic v izredno lepi izpeljavi. Prvih 16 razglednic nudi v resnici veliko več, kakor smo pričakovali. Krasne slike na finem papirju, predstavljajoče prizore, ki so v najtesnejši zvezi s sedanjo grozopolno vojsko, in vendar tako ljubke, domače se bodo namah prikupile vsakomur. Sodeč po tej prvi skupini, smemo od naslednjih izdaj pričakovati še mnogo lepega, ker se bo založništvo vsestransko potrudilo, da bodo imeli pospeševalci dobrodelne svrhe tudi lepo nagrado za svojo požrtvovalnost. V prvi skupini se nahajajo med drugimi ti-le ganljivi prizori: Sv. Peter sprejema padle vojake, slovo vojaka, Marija tolaži ranjence, Marija na bojnem polju, slovo vojaka, molitev pred vaškim znamenjem, mož piše ženi, mati pošilja sinu krepčila, gozd, ki so ga uničile granate, skupina ranjencev itd. Cena kuverti s poštnino vred ena krona. Razprodajalci dobe znaten popust. Naroča se pri upravi »Bogoljuba« v Ljubljani. Znesek se

pošlje lahko tudi v 10vinarskih znamkah.

Družinska Pratika za leto 1915. se že dobiva v vseh boljših togovinah na Slovenskem. Zahtevajte pa izrečno »Družinsko Pratico« s podobo svete Družine, ker je samo ta prava naša pratika. Kdor je ne more dobiti v domačem kraju, naj piše po njo v Ljubljano. Cena po pošti 34 vin. Naročila za svoje naročnike preskrbi tudi »Domoljubova« uprava.

Zbirka »Slava presv. Evharistije«. V »Cerkvenem Glasbeniku« že večkrat napovedana in splošno željno pričakovana zbirka »Slava presv. Evharistije« je izšla. Kot prireditelj zbirke si usojam v nje priloge izreči par priporočilnih besedi. Bilo je ravno pred dvema letoma, ko sem v Cerkvenem Glasniku pozval in naprosil naše skladatelje, naj vsak-ter izmed njih zloži nekaj prav lepih in iskrenih evharističnih pesmi, ki naj bi se potem izdale v skupni zbirki kot nekaj spomin na evharistično leto 1912. in kot nekaka poklonitev slovenskih cerkvenih skladateljev evharističnemu Kralju. Gospodje skladatelji so se mojemu pozivu in prošnji hvala Bogu prav radi odzvali, in sem dobil na ta način v roke nad sto izvornih evharističnih pesmi, izmed katerih sem za omenjeno zbirko izbral 75 najlepših in najprimernejših. S prispevki za zbirko so sodelovali mislim, izvečine vsi naši že znani cerkveni skladatelji, katerim se je pridružilo tudi nekaj mlajših nadarjenih moči. Poimenoma so zastopani v zbirki sledeči skladatelji: Adamič Karol, Bervar, Bevk, Bole, Bricelj, Ferjančič, Foerster, Gerbič, Grum, Hladnik, Hochreiter, Jereb, dr. Kimovec, Klemenčič, Kramolz, Laharnar, Mihelič, Oevirk, Pirnat, Pogačnik, Premrl, Sattner, Savinšek, Sicherl, Stres, Tevž, Trinko, Vilar, Vodopivec, Walezynski, Weiss Lud., Zabret Fr., Zeleznik. Zbirka prinaša o vsakem omenjenih skladateljev tudi nekaj životopisnih črtic. Pesmi, razdeljene po vsebini med splošno evharistične, obhajilne in na čast presv. Imenu in Srcu Jezusovemu, so zložene za mešani zbor, deloma z obli-gatnimi orgli, deloma a capella. Nekaj jih je tudi za enoglasno petje. Po slogu so zelo različne: deloma preproste, deloma bolj umetne, nekatere homofonne, druge bolj figurirane, oziroma polifonne, nekatere izključno za zbor, druge tudi za samospjev z zborom itd. So lahke in težke; vendar zares težkih je komaj deseti del. Med zelo težke ter zelo umetne spadajo samo nekatere Hochreiterjeve in zadnja dr. Kimovčeva, a ta le bolj v orgeljskem partu. Je pa bilo prav, da sem sprejel v zbirko tudi te, da na teh zeledeh sploh vidimo in vemo, kaj je pravzaprav moderno, ki si bo brezdvomno tudi v cerkveni glasbi v dožlednem času osvojilo tla in postalo sčasoma tudi samoposebi razumljivo, kot je bil do danas dosedanji povprečni slog. Vsak pevovodja bo našel v tej zbirki svojemu zboru prikladnih pesmi in dobil obilo gradiva za nov,

bodisi lasten, kakor tudi zborov študij. Zbirka hoče služiti v prvi vrsti našim resničnim cerkvenoglasbenim, praktičnim potrebam, hoče pa tudi po svoji pripomoči k temu, da se dvigne naš cerkvenoglasbeni nivo, da se bo bolj boljše glasbeni okus naših cerkvenih pevovodij, pevcev, pevk in ljudstva sploh in da se bo z vedno lepšimi in čedalje bolj vsestransko vzornimi spevi častila presv. Evharistija, središče naše svete vere in vir vse naše sreče. Zbirko »Slava presv. Evharistije« je založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani nekoliko nerada, nazadnje vendarle, za kar ji bodi na tem mestu izrečena topla zahvala. Partitura, obsegajoča 54 strani glasbenega stavka, stane 6 K, kar za tako bogato in velezanimivo zbirko ni preveč; glasovi so po 60 vin. Oblika partiture je zelo priročna in prikupljiva, tisk prav snažen in lahko čitljiv. Običajnih tiskovnih pogreškov, upam, da v zbirki ni. Po mojem — bodisi merodajnem ali nemerodajnem — mnenju se je zbirka, hvala Bogu posrečila. Zato jo z mirno vestjo lahko najtopleje priporočam vsem čč. župnim uradom, oziroma njihovim organistom, pa tudi vsem prijateljem lepe cerkvene glasbe sploh. Tudi nasprotnike vsake količkaj bolj moderne struje v cerkveni glasbi vljudno prosim, naj si to zbirko nabavijo, naj jo skrbno študirajo in iz nje uvidijo, da tudi dandanašnji najboljši skladatelji zlagajo z srecem ravno tako kot z razumom. Saj ravno izredno bogatstvo harmonij, ki nam jih nudi glasba v sedanjem študiju svojega razvoja, omogoča dandanašnjim skladateljem izražati se še bolj občuteno in bolj iskreno kot je to bilo mogoče našim prednikom. — Stanko Premrl.

SKRIVALNICA.

Kje je mala deklica, ki krmi labode?

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Linc, 1. novembra: 42. 70. 35. 67. 57.

Gradec, 28. okt. 81. 70. 62. 44. 57.

Brno, 28. okt. 36. 12. 66. 13. 17.

U e e n e c

za pekovsko obrt, se takoj sprejme pri Franc Bečen v Ljubljani, Tržaška cesta 4. 3082